

**İSTANBUL İLİ ÇATALCA İLÇESİ AVŞAR SOKAK – BAHAR SOKAK
KESİŞİMİNDE BULUNAN 59 ADA 23 PARSELDEKİ KONAĞIN
RESTORASYON ÖNERİSİ**

Asım Tahir BAŞODA

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

KASIM 2019

Asım Tahir BAŞODA tarafından hazırlanan “İSTANBUL İLİ ÇATALCA İLÇESİ AVŞAR SOKAK – BAHAR SOKAK KESİŞİMİNDE BULUNAN 59 ADA 23 PARSELDEKİ KONAĞIN RESTORASYON ÖNERİSİ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Mimarlık Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Özlem SAĞIROĞLU

Mimarlık Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Başkan: Prof. Dr. Mehmet Zeki İBRAHİMGİL

Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye: Doç. Dr. Önder AYDIN

Mimarlık Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi: 01/11/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....

Prof. Dr. Sena YAŞYERLİ

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirim, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Asım Tahir BAŞODA

01/11/2019

İSTANBUL İLİ ÇATALCA İLÇESİ AVŞAR SOKAK – BAHAR SOKAK
KESİŞİMİNDE BULUNAN 59 ADA 23 PARSELDEKİ KONAĞIN RESTORASYON

ÖNERİSİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Asım Tahir BAŞODA

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Kasım 2019

ÖZET

İstanbul İli, Çatalca ilçesi özellikle Geç Osmanlı döneminden günümüze kadar gelebilen sivil mimari örnekler bazında önem arz etmektedir. Günümüze kadar, rant, bilinçsizlik, yanlış uygulamalar ve hatalı kararlar sebebi ile dokuyu oluşturan bu konakların pek çoğunu kaybeden ilçede, halen çok az sayıda yapı mevcudiyetini korumaktadır. Bu bağlamda Çatalca İlçesi 59 ada 23 parselde bulunan konak, doku içindeki sayılı kalan özgün örneklerden biri olması sebebi ile kıymet arz etmektedir. Çalışma kapsamında ilgili konağın günümüzdeki durumu incelenerek, karşılaştırmalı çalışma ve tarihi araştırmalar ile konağın özgün durumu araştırılmıştır. Yapılan analizler değerlendirilip, kriterler belirlenerek bu kriterlerin uygulamaya geçiş aşamasında, özgün işlevi ile birlikte değerlendirildiği bir restorasyon projesi önerilmiştir.

Bilim Kodu : 80106
Anahtar Kelimeler : Konak, İstanbul, Çatalca, Restorasyon, Koruma
Sayfa Adedi : 268
Danışman : Doç. Dr. Özlem SAĞIROĞLU

RESTORATION PROPOSAL IN THE 59 ISLAND 23 PARCEL IN AVSAR STREET -
BAHAR STREET INTERRUPT IN ÇATALCA DISTRICT OF ISTANBUL

(M. Sc. Thesis)

Asım Tahir BAŞODA

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

November 2019

ABSTRACT

Çatalca district of Istanbul Province is important especially in terms of civil architecture examples which can come from Late Ottoman period until today. Until now, the city, which has lost many of these houses due to rent, unconsciousness, misapplication and wrong decisions, may still have very few building structures. In this context, the mansion located in the plot of 59 island 23 parcel in the Çatalca District is worthy of being one of the few remaining examples in the texture. Within the concept of this study, the mansion was investigated, the comparative study and historical researches were investigated. A restoration project that obtained results have been evaluated, has been evaluated with a new function during passing to application of the criteria as designating has been proposed.

Science Code : 80106
Key Words : Mansion, İstanbul, Çatalca, Restoration, Protection
Page Number : 268
Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Özlem SAĞIROĞLU

TEŞEKKÜR

Her Őeyden önce, tez çalıŐmalarımın başlaması konusunda büyük destek olan, yönlendiren, süreci sabır ve titizlik ile takip edip ilgilenen hocam Doç. Dr. Özlem SAĞIROĞLU'NA sonsuz teŐekkürlerimi sunarım. Sonrasında; tüm tez çalıŐmam boyunca fikir alışveriŐinde bulunduğum ve desteğini her zaman hissettiğim eŐim Özlem BAŞODA'ya teşekkür ederim. Ardından kaynak paylaşımında bulunan Ercan AKSOY ve Hüseyin ASAR'a, ve tabi ki biliŐim desteklerinden dolayı kıymetli arkadaŐım Nuray ÖZDEMİR'e, ve Sinem TOZLU'ya, bana azami çalışma ortamı sağlayan sevgili çocuklarım Ali BAŞODA ve Bera BAŞODA'ya teŐekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	xiii
RESİMLERİN LİSTESİ.....	xiv
HARİTALARIN LİSTESİ.....	xxi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xxii
1. GİRİŞ.....	1
2. ÇATALCA İLÇESİ ÖZELLİKLERİ.....	3
2.1. Çatalca İlçesi Genel Özellikleri.....	3
2.1.1. Coğrafi konum	3
2.1.2. Topoğrafik ve jeolojik durum	4
2.1.3. Bölge iklimi.....	4
2.1.4. Bitki örtüsü.....	5
2.1.5. Bölge tarihçesi.....	5
2.1.6. İdari durum ve nüfus özellikleri.....	5
2.1.7. Ekonomik ve ticari durum.....	7
2.1.8. Altyapı.....	8
2.2. Çatalca İlçesi ile Mahallelerinin Doğal ve Yapısal Özellikleri.....	9
2.2.1. Çatalca ilçesi ile mahallelerindeki tabiat varlıkları	9
2.2.2. Çatalca ilçesi ile mahallelerindeki kültür varlıkları	10

3. KONAK HAKKINDA GENEL VE TARİHİ ARAŞTIRMA	13
3.1. Yapının Tarihi Ve Genel Özellikleri	13
3.2. Yapının Yakın Çevre Analizleri.....	13
4. YAPININ MEVCUT DURUMUNUN TESPİTİ.....	15
4.1. Yapının Tespiti ve Tanımlaması	15
4.1.1. Yöntem.....	15
4.2. Yapının Tanımlanması	16
4.2.1. Genel tanımlama	16
4.2.2. Dış tanımlama	20
4.2.3. İç tanımlama.....	38
4.2.4. Taşıyıcı elemanlar	112
4.2.5. Mimari elemanlar	118
4.3. Fiziksel Durum.....	128
4.3.1. İnsanların neden olduğu bozulmalar	128
4.3.2. Doğa etkisi ile olan bozulmalar.....	129
5. RESTİTÜSYON	131
5.1. Restitüsyon Kavramı	131
5.2. Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı	131
5.2.1. Karşılaştırmalı çalışma.....	133
5.3. Restitüsyonda Kaynak Kullanımı Üzerine Değerlendirme	138
5.3.1. İşlevsel restitüsyon	138
5.3.2. Fiziksel restitüsyon.....	139
6. RESTORASYON	143
6.1. Yapının Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi.....	143

	Sayfa
6.1.1. Mimari özellikler.....	143
6.1.2. Yapısal durum	143
6.1.3. Çevresel faktörler	144
6.1.4. Sosyal faktörler	144
6.2. Restorasyon Projesinin Amacı	145
6.3. Restorasyon Yaklaşımı.....	146
6.4. Finansal Model	147
6.5. Tescilli Konağının İşlevi	148
6.6. Mekân Kullanımı.....	149
6.7. Restorasyon Müdahaleleri.....	150
6.7.1. Temizleme.....	151
6.7.2. Sağlamaştırma	153
6.7.3. Yenileme	155
6.7.4. Çağdaş ek	156
6.8. Restorasyon Projesi Uygulama Aşaması	158
7. SONUÇ VE ÖNERİLER	159
KAYNAKLAR.....	161
EKLER	163
EK-1. Rölöve çizimleri	164
EK-2. Bozulma analizi	186
EK-3. Restitüsyon çizimleri.....	200
EK-4. Restitüsyon analizi	214
EK-5. Restorasyon çizimleri.....	228
EK-6. Müdahale analizi.....	253

ÖZGEÇMİŞ 267

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1. İstanbul ve ilçelerine göre nüfus ve yıllık nüfus artış hızı	6
Çizelge 2.2. Çatalca ilçesinin mahallere göre dağılımı	7
Çizelge 4.1. Batı cephesi dış tanımlama tablosu.....	33
Çizelge 4.2. Kuzey cephesi dış tanımlama tablosu	36
Çizelge 4.3. Güney cephesi dış tanımlama tablosu.....	37
Çizelge 4.4. Z01 Oda + Mutfak iç tanımlama tablosu	39
Çizelge 4.5. Z02 Hol iç tanımlama tablosu.....	40
Çizelge 4.6. Z04 Depo iç tanımlama tablosu	41
Çizelge 4.7. Z05 Giriş iç tanımlama tablosu.....	42
Çizelge 4.8. Z06 Odunluk iç tanımlama tablosu.....	43
Çizelge 4.9. Z07 Wc iç tanımlama tablosu	44
Çizelge 4.10. Z08 Odunluk iç tanımlama tablosu.....	45
Çizelge 4.11. Z09 – Z10 Kümes iç tanımlama tablosu	46
Çizelge 4.12. 101 Sofa iç tanımlama tablosu	47
Çizelge 4.13. 102 Oda iç tanımlama tablosu	48
Çizelge 4.14. 103 Oda iç tanımlama tablosu	49
Çizelge 4.15. 104 Hol iç tanımlama tablosu	50
Çizelge 4.16. 105 Lavabo iç tanımlama tablosu	51
Çizelge 4.17. 106 Wc iç tanımlama tablosu.....	52
Çizelge 4.18. 107 Banyo iç tanımlama tablosu.....	53
Çizelge 4.19. 201 Sofa iç tanımlama tablosu.....	54
Çizelge 4.20. 202 Balkon iç tanımlama tablosu.....	55
Çizelge 4.21. 203 Oda iç tanımlama tablosu	56

Çizelge

Sayfa

Çizelge 4.22. 204 Oda iç tanımlama tablosu 57

ŞEKİLLERİN LİSTESİ**Şekil****Sayfa**

Şekil 4.1. Döşeme kiriş kalınlıkları..... 116

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 4.1. Resim 4.1. Güneybatı silüeti	17
Resim 4.2. Muhdes banyo-wc girişi	18
Resim 4.3. Ahşap merdiven	19
Resim 4.4. Teras.....	19
Resim 4.5. Batı cephesi	21
Resim 4.6. Ahşap cephe kaplaması altındaki tuğla dolgu duvar	22
Resim 4.7. Çift kanatlı ahşap balkon kapısı.....	22
Resim 4.8. Balkon kenarlarındaki ferforje korluluk	23
Resim 4.9. Zemin kat tip 1 (P3) ahşap pencere	23
Resim 4.10. Birinci kat tip 2 (P6) ahşap giyotin pencere.....	24
Resim 4.11. Zemin kat tip 3 (P7) ahşap giyotin pencere	24
Resim 4.12. Zemin kat tip 4 (P8) ahşap pencere	24
Resim 4.13. Zemin kat K2 çift kanatlı ahşap giriş kapısı	25
Resim 4.14. Bahçe duvarı	25
Resim 4.15. Kuzey cephesi	27
Resim 4.16. Ahşap cephe kaplamalarında meydana gelen deformasyon	27
Resim 4.17. Sonradan yapılan niteliksiz sac kaplama.....	28
Resim 4.18. Zemin kat tip 5 (P4) ahşap pencere	28
Resim 4.19. Birinci kat tip 2 (P6) ahşap giyotin pencere	29
Resim 4.20. İkinci kat tip 2 (P13) ahşap giyotin pencere	29
Resim 4.21. Güney cephesi.....	31
Resim 4.22. Muhdes blok kütle ve teras	31
Resim 4.23. Bahçe içindeki wc.....	31

Resim	Sayfa
Resim 4.24. Muhdes blok kütle birinci kat tip 2 (P10) ve tip 6 (P11) pencereleri	32
Resim 4.25. Zemin kat tip 1 (P2) penceresi ve K1 ahşap giriş kapısı	32
Resim 4.26. Z02 Hol genel görünüm	58
Resim 4.27. Z01 Mutfak genel görünüm	59
Resim 4.28. Z01 Mutfak bahçe çıkış kapısı (K1)	59
Resim 4.29. Z01 Mutfak doğu duvarında oluşturulan kemer formu	60
Resim 4.30. Z01 Mutfak – Z02 Hol mahalleri zemin kaplaması	60
Resim 4.31. Z01 Mutfak tavan kaplaması.....	61
Resim 4.32. Z03 Depo giriş kapısı	61
Resim 4.33. Depo genel görünüm	61
Resim 4.34. Z04 Depo giriş kapısı	62
Resim 4.35. Depo batı duvarında oluşan deformasyonlar	63
Resim 4.36. Z04 Depo doğu duvarında oluşan deformasyonlar.....	63
Resim 4.37. Z04 Depo zemin kaplaması.....	64
Resim 4.38. Z04 Depo tavanına sonradan yapılan çelik kiriş.....	64
Resim 4.39. Z05 Giriş mahali giriş kapısı.....	65
Resim 4.40. Z05 Giriş – Z02 Hol geçişi sağlayan ahşap kapı	66
Resim 4.41. Ahşap merdiven	66
Resim 4.42. Z05 Giriş genel görünüm	66
Resim 4.43. Z05 Giriş kuzey duvarındaki aydınlatma penceresi	67
Resim 4.44. Z05 Giriş güney duvarı.....	67
Resim 4.45. Giriş mahal içi kot farkı	67
Resim 4.46. Z05 Giriş zemin kaplaması	68
Resim 4.47. Z05 Giriş tavan kaplaması	68

Resim	Sayfa
Resim 4.48. Z06 Odunluk genel görünüm	69
Resim 4.49. Z07 Wc giriş kapısı.....	70
Resim 4.50. Z07 Wc güney duvarındaki havalandırma penceresi	71
Resim 4.51. Z07 Wc tavan kaplaması	71
Resim 4.52. Z07 Wc zemin kaplaması.....	72
Resim 4.53. Z08 Odunluk genel görünüm	73
Resim 4.54. Z08 Odunluk doğu duvarı	73
Resim 4.55. Z08 Odunluk güney duvarı	74
Resim 4.56. Z08 Odunluk zemin malzemesi	74
Resim 4.57. Z09 Kümes batı cephesi tel örgü kafes	75
Resim 4.58. Z09 – Z10 Kümes tuğla duvarlar	76
Resim 4.59. Z10 Kümes zemin malzemesi.....	76
Resim 4.60. Z09 Kümes tavan kaplaması	77
Resim 4.61. Z11 Garaj genel görünüm	78
Resim 4.62. Z11 Garaj giriş kapısı	78
Resim 4.63. Z12 Bahçe giriş kapısı	79
Resim 4.64. Z12 Bahçe genel görünüm	80
Resim 4.65. 101 Sofaya çıkışı sağlayan ahşap merdiven.....	81
Resim 4.66. 101 Sofa genel görünüm	81
Resim 4.67. 101 Sofa güney duvarı, K9-K10 ahşap kapıları.....	82
Resim 4.68. 101 Sofa güney duvarı.....	82
Resim 4.69. 102 Oda aydınlatma penceresi	83
Resim 4.70. 102 Oda batı duvarı	84
Resim 4.71. 102 Oda özgün ahşap dolap	84

Resim	Sayfa
Resim 4.72. 102 Oda giriş kapısı.....	85
Resim 4.73. 102 Oda zemin kaplama.....	85
Resim 4.74. 102 Oda tavan kaplama	86
Resim 4.75. 103 Oda giriş kapısı.....	87
Resim 4.76. 103 Oda güney-batı duvarları	87
Resim 4.77. 103 Oda giyotin pencere kurgusu	88
Resim 4.78. 103 Oda açık yüklük.....	88
Resim 4.79. 103 Oda zemin kaplaması	89
Resim 4.80. 103 Oda tavan kaplaması	89
Resim 4.81. 104 Hol giriş kapısı.....	90
Resim 4.82. 104 Hol güney duvarı	90
Resim 4.83. 104 Hol muhdes baca	91
Resim 4.84. 104 Hol zemin malzemesi.....	91
Resim 4.85. 104 Hol tavan kaplaması	92
Resim 4.86. 105 Lavabo kapı boşluğu	93
Resim 4.87. 105 Lavabo güney-batı duvarı	93
Resim 4.88. Mahal doğu duvarı.....	93
Resim 4.89. 105 Lavabo zemin kaplama	94
Resim 4.90. 105 Lavabo tavan malzemesi.....	94
Resim 4.91. 106 Wc genel görünüm	95
Resim 4.92. 106 Wc havalandırma penceresi.....	95
Resim 4.93 Wc tavan malzemesi.....	96
Resim 4.94. 107 Banyo havalandırma penceresi.....	97
Resim 4.95. Duvar malzemeleri.....	97

Resim	Sayfa
Resim 4.96. 107 Banyo havalandırma penceresi.....	97
Resim 4.97. 201 Sofa mahaline çıkan ahşap merdiven.....	98
Resim 4.98. 201 Sofa mahaline çıkan ahşap merdiven basamakları.....	99
Resim 4.99. 201 Sofa batı duvarı.....	99
Resim 4.100. 201 Sofa doğu duvarı	100
Resim 4.101. 201 Sofa doğu duvarı, ahşap giyotin pencere	100
Resim 4.102. 201 Sofa zemin kaplaması	101
Resim 4.103. 201 Sofa tavan kaplaması.....	101
Resim 4.104. 202 Balkon zemin kaplaması.....	102
Resim 4.105. 202 Balkon ferforje korkuluk.....	103
Resim 4.106. 202 Balkon tavan kaplaması	103
Resim 4.107. 203 Oda giriş kapısı.....	104
Resim 4.108. 203 Oda kuzey duvarı.....	105
Resim 4.109. 203 Oda doğu duvarı	105
Resim 4.110. 203 Oda tavan kaplaması	106
Resim 4.111. 204 Oda giriş kapısı.....	107
Resim 4.112. 204 Oda güney-batı duvarları	107
Resim 4.113. 204 Oda doğu duvarı, ahşap dolap	108
Resim 4.114. 206 Hol, terasa açılan kapı.....	108
Resim 4.115. 204 Oda güney duvardaki deformasyonlar	109
Resim 4.116. 204 Oda tavan kaplaması	109
Resim 4.117. 206 Hol döşeme malzemesi	110
Resim 4.118. 207 Teras genel görünüm.....	111
Resim 4.119. 207 Teras parapet üzeri ferforje korkuluk.....	111

Resim	Sayfa
Resim 4.120. Zemin kat taş duvarda meydana gelen deformasyonlar	113
Resim 4.121. Ahşap çatkı arası kerpiç duvar	113
Resim 4.122. Ahşap dış cephe kaplamalarında oluşan deformasyon.....	114
Resim 4.123. Ahşap zemin yüzeyinde oluşan aşınma.....	115
Resim 4.124. Kıрма çatı görünümü ve marsilya tipi kiremit kaplama	117
Resim 4.125. Alın tahtası ve yağmur oluklarında oluşan deformasyonlar	117
Resim 4.126. Yeni açılan pencere ve yeniden yapılan pencere	119
Resim 4.127. Metal eleman ile kaplanan giyotin pencere.....	119
Resim 4.128. Kuzey cephe, yeniden yapılan pencere	119
Resim 4.129. Kuzey cephe, niteliksiz onarım ile değişen pencere.....	120
Resim 4.130. Güney cephe, niteliksiz onarım ile değişen pencereler	120
Resim 4.131. Ana giriş kapısı	122
Resim 4.132. 103 Oda ve 104 Oda giriş kapıları.....	122
Resim 4.133. 203 Oda giriş kapısı.....	122
Resim 4.134. 204 Oda giriş kapısı.....	122
Resim 4.135. Z05 Giriş mahalindeki ahşap merdiven görünümü	123
Resim 4.136. 101 Sofa mahalindeki ahşap merdiven görünümü	124
Resim 4.137. 101 Sofa mahalindeki merdivenin pahlı dönen köşesi.....	124
Resim 4.138. Resim 4.138. 102 Oda mahalindeki ahşap dolap görünümü	125
Resim 4.139. 204 Oda mahalindeki ahşap dolap görünümü.....	126
Resim 4.140. Z05 Giriş mahali tavan kaplaması görünümü.....	127
Resim 4.141. 203 Oda mahali tavan kaplaması görünümü.....	127
Resim 4.142. 203 Oda mahali ahşap tavan göbeği.....	128
Resim 4.143. Zemin kat taş duvar üzeri sıvada oluşan deformasyon.....	130

Resim	Sayfa
Resim 5.1. Altunizade de ahşap konak.....	135
Resim 5.2. Davutpaşa'da ahşap konak.....	135
Resim 5.3. Çengelköy Havuzbaşı'ndaki ahşap konaklar	136
Resim 5.4. Aziz Mahmut Külliyesi yakını ahşap konak	136
Resim 5.5. İbadethane Arkası Sokak'taki ahşap konak özgün duvar kotu, 1975.....	138

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita	Sayfa
Harita 2.1. Çatalca ilçesinin konumu	3
Harita 2.2. Ulaşım ağı haritası	9

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler

Açıklamalar

cm

Santimetre

km

Kilometre

km²

Kilometre kare

Kısaltmalar

Açıklamalar

İNŞ.

İnşaat

LTD. ŞTİ.

Limited şirketi

M.Ö

Milattan önce

M.S

Milattan sonra

SAN.

Sanayi

TAŞ.

Taşımacılık

TİC.

Ticaret

TUR.

Turizm

TÜİK

Türkiye İstatistik Kurumu

1. GİRİŞ

Özellikle son dönemlerde, ne kadar doğru ve nitelikli olduğu tartışma konusu olmakla beraber, eski eserlerin korunması ve onarılması konusunda yapılan çalışmalar artmaya başlamıştır. Zaman içinde birçok medeniyete ev sahipliği yapan Anadolu, taşınmaz kültür varlıkları konusunda ziyadesiyle zengindir. Bir alt ölçeğe inildiğinde jeopolitik konumundan ötürü Marmara bölgesi, özelinde İstanbul İli, nitelikli ve değer taşıyan kültür varlıklarının sayılarının çok olduğu bir bölgedir. Fakat başta koruma eğitim ve bilincinin eksik olması ile beraber rant, bilinçsiz onarımlar, bakımsızlık ve doğal etkenlerden ötürü doku içindeki nitelikli yapılar hızla yok olmaktadır. Tamamen yok olmalarından önce, bu yapıların belgelenerek korunması, kültürümüzün gelecek nesillere aktarılması bağlamında önem arz etmektedir.

Bu çalışma, İstanbul İli, Çatalca İlçesinde bulunan özgü yapım tekniğini büyük oranda koruyan 59 ada 23 parselde yer alan tescilli konağı içermektedir. Büyük oranda tahrip olmuş mimari doku içinde kalan tekil yapılardan olan konak, belgelenmesi ve korunması açısından önemlidir.

Çalışma içeriğinde mevcut durumun belgelenmesinde gerekli revizeler yapılmış, restorasyon safhasına altlık oluşturması için, restitüsyona yönelik kaynaklar araştırılıp, karşılaştırmalı çalışmalar yapılmış ve son olarak da en az müdahale ile restorasyon kararları oluşturulmuştur.

Belgeleme çalışmalarını kapsamında yapının rölöve projeleri temin edildikten sonra, arazide projeler altlık olarak kullanılıp, dönem içindeki oluşan revizeler tespit edilmiştir. Buna ek olarak bölgede bulunan diğer nitelikli yapılar detaylı incelenmiş, ilgili bölgeye yönelik analizler hazırlanmıştır.

Elde edilen veriler Autocad yazılımında vektörel hale getirilmiş, rölöve çizimleri revize edilmiştir. Rölöve çizimleri altlık olarak kullanılarak, fotoğraf ve detay eskizlerinden değişme ve bozulma tespitleri yapılmıştır.

Ekseriyetle yapıdan gelen izlerle beraber çevrede bulunan yapılar ile karşılaştırma sonucu elde edilen bilgiler derlenmiş, restitüsyon önerisi hazırlanmıştır. Restitüsyon çalışması ile restorasyon safhasında en az ve en nitelikli müdahale kararlarını oluşturmak amaçlanmıştır.

Elde edilen tüm bilgiler kapsamında restorasyon çalışması esnasında yapılacak olan müdahaleler belirlenmiş, projeye işlenmiştir.

Bu tez çalışması 7 bölümden oluşup, aşağıdaki sıra ile sunulmaktadır.

Birinci bölümde, tezin konusu, amacı, kapsamı ve yöntemi belirtilmiştir.

İkinci bölümde, İstanbul İli, Çatalca İlçesi'nin bölge özelliklerinin tespiti amacı ile coğrafi, tarihsel sosyokültürel kaynaklar incelenmiştir. Ek olarak, konağın bulunduğu doku içindeki sivil mimari örnekler incelenmiş, genel anlamda bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde, tescilli yapının tarihi ve genel özelliklerinin yanı sıra yakın çevre analizleri yer almaktadır.

Dördüncü bölümde, yapılan saha çalışması sonrasında elde edilen veriler doğrultusunda belgeleme çalışması yapılmaktadır. Tüm iç ve dış mekânlar detaylıca ele alınmış, cephelerin karakteristik özellikleri incelenmiş, rölövesi hazırlanmıştır.

Beşinci bölümde, büyük bir çoğunluğu yapıdan gelen izlerden çıkarılan, buna ek olarak dönem yapıları ile karşılaştırma sonucu elde edilen veriler ile beraber restitüsyon safhası hazırlanmıştır.

Altıncı bölümde, elde edilen tüm veriler ışığında restorasyon müdahale kararları belirlenmiştir.

Son bölümde ise, tez çalışması kapsamında elde edilen sonuçların değerlendirilmesi yapılarak özetlenmiştir.

2. ÇATALCA İLÇESİ ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde İstanbul iline bağlı olan, tez konusu kapsamında 59 ada 23 parseldeki tescilli konağın seçildiği Çatalca ilçesinin özellikleri anlatılmıştır.

2.1. Çatalca İlçesi Genel Özellikleri

Çatalca ilçesinin genel özellikleri; coğrafi konum, topoğrafik ve jeolojik durum, iklim özellikleri, bitki örtüsü, tarihçe, idari durum ve nüfus özellikleri, ekonomik ve ticari durum, altyapı başlıkları altında özetlenmiştir.

2.1.1. Coğrafi konum

Çatalca İlçesi, İstanbul'a bağlı 41°5'55'' ve 41°35'2'' kuzey enlemleri ile 28°4'10'' ve 28°34'50'' doğu boylamları arasında Türkiye'nin kuzeybatısında Marmara bölgesinde bulunur. İstanbul'un batısında bulunan bu ilçenin sınırlarının, kuzeyinde Karadeniz, batısında Tekirdağ, güney ve güneybatısında Büyükçekmece ve Silivri ilçeleri, doğusunda Arnavutköy ilçesi yer almaktadır [1].

Harita 2.1. Çatalca ilçesinin konumu [2]

İstanbul'un en büyük yüzölçümüne sahip ilçesi olan Çatalca, 1142km²dir [3]. 2018 TÜİK verilerine göre, ilçenin nüfusu 72.966 dır [4].

2.1.2. Topoğrafik ve jeolojik durum

Bir bölümü Büyükçekmece, Terkos ve Sazlıbosna havza sınırları içinde kalan Çatalca İlçesi, güneydoğu doğrultusunda yer alan bir sıradağa dayanmıştır. Verimli tarım toprakları ve orman alanlarına sahip olan yerleşme, bu özelliklerinden dolayı İstanbul'un hayat damarlarını oluşturan orman alanları, su kaynakları ve verimli tarım topraklarının koruma-kullanma dengesinin oluşturularak sürdürülebilirliğinin sağlanması bakımından çok önemli bir yere sahiptir. İlçenin kuzeydoğu ucunda Terkos, güneydoğu ucunda ise Büyük Çekmece gölleri yer almaktadır. Yalıköy'de bulunan Düzdere ve Kuzukludere barajları, İstanbul'un su ihtiyacını karşılamada önemli bir yere sahip olan iki önemli barajdır [5].

İlçe, Yıldız Dağları'nın devamı olan tepelerin ova ile birleştiği alanda kurulmuştur. Karatepe'den başlayarak doğuya doğru Karacaköy'ün üst tarafındaki Örencik ve Hisarbeyli Tepelerini de içine aldıktan sonra Terkos Gölü'nde sona eren ve tarihi önemi de olan İstiranca Dağları, Kuşkaya Dağı, Kurfalı köyünden başlayarak İnceğiz ile Çatalca'nın üst tarafında kuzeydoğudan güneybatıya doğru Çatalca Dağı bulunmaktadır [6].

2.1.3. Bölge iklimi

Çatalca, Akdeniz ve Karadeniz iklimleri arasında tipik bir geçiş iklimi özelliği taşıyan ve Marmara geçiş iklimi özelliği taşıyan ve Marmara geçiş iklimi olarak da nitelenen kuşak içinde yer almaktadır. Bu iklim tipinde sık değişen hava durumlarına rastlanır. Burada normal kar yağışları olmakla beraber bu yağışlar kışın meydana gelmektedir. Don olayı Akdeniz iklimine göre daha siktir. Yaz kuraklığı Akdeniz iklimine nispeten daha hafiftir. Bu özelliği ile her mevsim yağışlı olan Karadeniz iklimini andırır. Sıcaklık daha az olduğundan, asıl Akdeniz iklimine göre buharlaşma da çok fazla değildir. Nispi nemlilik çok olup, sis olayı sıklıkla görülmektedir [7].

2.1.4. Bitki örtüsü

Çatalca İlçesi sınırları dâhilinde ormanları geniş alan kaplamaktadır. Bölgede nemli-ılıman Karadeniz ikliminin hüküm sürmesi, bu durumun oluşmasında büyük etkindir. Bilindiği üzere Marmara Bölgesi'nin iklimi Akdeniz ve Karadeniz iklimlerinin arasında geçiş özelliği taşımaktadır. Bu sebeple bu bölgede nemli iklim ormanları ve maki elemanları yan yana görülebilmektedir. Özellikle de ormanların tahrip edildiği alanlarda maki-psidömaki yayılışı bulunmaktadır. Genel olarak ifade etmek gerekirse bölgede bulunan dağların kuzey yamaçları daha çok yağış alması sebebiyle geniş yapraklı orman alanları yaygındır. Yağışın az olduğu güney kesimlerde ise ormanlarla birlikte yer yer maki elemanları görülmektedir [8].

2.1.5. Bölge tarihçesi

M.Ö. 340'ta Büyük İskender, komutanlarından General Ayametris'e şimdiki Kaleiçi Mahallesi'nin bulunduğu yerde ilk yerleşmeyi kurdurmuş ve bölge ismine atfen yerleşim, "Metris", "Metraj", "Metron" veya "Metrai" olarak anılmıştır. Yine aynı dönemde kentte yaylağı olan, Kral Yağfur'un kızı Haniçe'nin ismine atfen "Haniçe" olarak da adlandırıldığı bilinmektedir. 1371'de Sultan I. Bayezid tarafından Osmanlı topraklarına katılan Çatalca, Osmanlı döneminde "Çatalburgaz" olarak anılmış, sonrasında fethedilirken gösterdiği çetinlikten dolayı "Çetince" olarak adlandırılmış ve zamanla bu isim "Çatalca"ya dönüşmüştür [5].

2.1.6. İdari durum ve nüfus özellikleri

Uzun yıllardır yerleşim yeri olarak kullanılan ve Kurtuluş Savaşı'ndan sonra vilayet olan Çatalca, 1926' da vilayetlerin lağvedilmesiyle Büyükçekmece, Hadımköy ve Karacaköyle birlikte ilçe olarak İstanbul'a bağlanmıştır. 1087'de Büyükçekmece, Çatalca'dan ayrılarak ilçe statüsüne kavuşmuştur [9].

TÜİK 2018 verilerine göre, İstanbul'un nüfusu 15.067.724 iken , Çatalca ilçesinin nüfusu 72.966 dır. Yüzölçümü olarak İstanbul'un en büyük ilçesi olan Çatalca, nüfus olarak

sondan 4. sırada yer almaktadır (Çizelge 2.1). Toplam 39 mahallesi bulunan Çatalca'nın nüfusunun mahallere göre dağılımı çizelge 2.2 de gösterilmiştir.

Çizelge 2.1. İstanbul ve ilçelerine göre nüfus ve yıllık nüfus artış hızı, 2018 [4]

İl ve ilçe	Nüfus			Yıllık nüfus artış hızı
	Toplam	İl ve ilçe merkezleri	Belde ve köyler	
İstanbul	15 067 724	15 067 724	-	2,6
Adalar	16 119	16 119	-	78,2
Arnavutköy	270 549	270 549	-	33,4
Ataşehir	416 318	416 318	-	-16,8
Avcılar	435 625	435 625	-	-0,1
Bağcılar	734 369	734 369	-	-19,0
Bahçelievler	594 053	594 053	-	-7,4
Bakırköy	222 668	222 668	-	1,3
Başakşehir	427 835	427 835	-	75,5
Bayrampaşa	271 073	271 073	-	-11,5
Beşiktaş	181 074	181 074	-	-23,9
Beykoz	246 700	246 700	-	-17,6
Beylikdüzü	331 525	331 525	-	52,2
Beyoğlu	230 526	230 526	-	-26,0
Büyükdere	247 736	247 736	-	17,4
Çatalca	72 966	72 966	-	55,1
Çekmeköy	251 937	251 937	-	12,3
Esenler	444 561	444 561	-	-22,3
Esenyurt	891 120	891 120	-	51,4
Eyüpsultan	383 909	383 909	-	7,3
Fatih	436 539	436 539	-	6,1
Gaziosmanpaşa	487 046	487 046	-	-22,2
Güngören	289 331	289 331	-	-26,0
Kadıköy	458 638	458 638	-	15,8
Kağıthane	437 026	437 026	-	-12,9
Kartal	461 155	461 155	-	-4,9
Küçükçekmece	770 317	770 317	-	-0,1
Maltepe	497 034	497 034	-	-1,1
Pendik	693 599	693 599	-	-6,7
Sancaktepe	414 143	414 143	-	28,8
Sarıyer	342 503	342 503	-	-6,9
Silivri	187 621	187 621	-	38,6
Sultanbeyli	327 798	327 798	-	-6,6
Sultangazi	523 765	523 765	-	-9,0
Şile	36 516	36 516	-	38,7
Şişli	274 289	274 289	-	0,3
Tuzla	255 468	255 468	-	10,0
Umraniye	690 193	690 193	-	-14,0
Uskudar	529 145	529 145	-	-8,3
Zeytinburnu	284 935	284 935	-	-8,5
Tuzluca	24 560	9 764	14 796	56,7

Çizelge 2.2. Çatalca ilçesinin mahallere göre dağılımı [10]

MAHALLE ADI	TOPLAM NÜFUS	ERKEK NÜFUS	KADIN NÜFUS
AKALAN MAHALLESİ	1.058	541	517
ATATÜRK MAHALLESİ	1.188	578	610
AYDINLAR MAHALLESİ	850	454	396
BAHŞAYIŞ MAHALLESİ	387	208	179
BAŞAK MAHALLESİ	375	201	174
BELGRAT MAHALLESİ	371	193	178
CELEPKÖY MAHALLESİ	251	132	119
ÇAKIL MAHALLESİ	2.503	1.273	1.230
ÇANAKÇA MAHALLESİ	2.628	1.376	1.252
ÇİFTLİKÖY MAHALLESİ	1.903	969	934
DAĞYENİCE MAHALLESİ	732	374	358
ELBASAN MAHALLESİ	566	291	275
FATİH MAHALLESİ	1.321	651	670
FERHATPAŞA MAHALLESİ	24.183	12.178	12.005
GÖKÇEALİ MAHALLESİ	1.878	1.014	864
GÜMÜŞPİNAR MAHALLESİ	881	477	404
HALLAÇLI MAHALLESİ	1.451	821	630
HİSARBEYLİ MAHALLESİ	363	185	178
İHSANİYE MAHALLESİ	1.639	820	819
İNCEĞİZ MAHALLESİ	825	440	385
İZZETTİN MAHALLESİ	1.025	556	469
KABAKÇA MAHALLESİ	1.724	883	841
KALEİÇİ MAHALLESİ	7.814	4.200	3.614
KALFA MAHALLESİ	769	406	363
KARACAKÖY MERKEZ MAHALLESİ	2.475	1.255	1.220
KARAMANDERF MAHALLESİ	671	368	303
KESTANELİK MAHALLESİ	2.285	1.166	1.119
KIZILCAALİ MAHALLESİ	222	115	107
MURATBEY MERKEZ MAHALLESİ	1.490	763	727
NAKKAŞ MAHALLESİ	858	450	408
OKLALI MAHALLESİ	1.353	704	649
ORMANLI MAHALLESİ	1.068	534	534
OVAYENİCE MAHALLESİ	1.140	576	564
ÖRCÜNLÜ MAHALLESİ	509	323	186
ÖRENCİK MAHALLESİ	934	515	419
SUBAŞI MAHALLESİ	1.409	722	687
YALIKÖY MAHALLESİ	1.464	756	708
YAYLACIK MAHALLESİ	58	23	35
YAZLIK MAHALLESİ	345	184	161

2.1.7. Ekonomik ve ticari durum

Çatalca'nın ekonomisi temel olarak tarım, hayvancılık, su kaynakları, avcılık ve mangal kömürü üretimine dayalıdır. Çatalca ilçesindeki taş ocaklarından önemli ölçüde grafit çıkarılmaktadır.

Çatalca hem Akdeniz hem de Karadeniz ikliminden etkilendiğinden birçok sebze ve meyveye uygun iklime ve verimli ve geniş arazilere sahiptir. Tarım ürünü olarak ayçiçeği, arpa, elma, kavun, karpuz, fasulye vb. sebzelerin üretimi çokça yapılır. Özellikler ayçiçeği üretimi sanayi hammaddesi olarak kullanılmaktadır.

Tarımın yanı sıra hayvancılıkta elde edilen süt ve süt ürünleri, yumurta, bal yörenin önemli geçim kaynaklarıdır. Yörenin geniş meraları olmasının verdiği avantajla süt ve süt ürünleri, yün vb. hayvansal ürünlerin yanında Karadenize ve göllere kıyısı olan mahallerinde balıkçılık yapılmaktadır.

Orman bakımından da zengin olan Çatalca'nın orman köylerinde mangal kömürü imalatı yapılmaktadır. Orman bakımından zengin olduğundan bahsetmiştik, bundan dolayı bölgenin su kaynakları bakımından da zengindir. Yörenin kaliteli ve lezzetli olan su kaynakları, İstanbul'a yakın olmanın da verdiği avantajla içme suyu olarak pazarlanmaktadır.

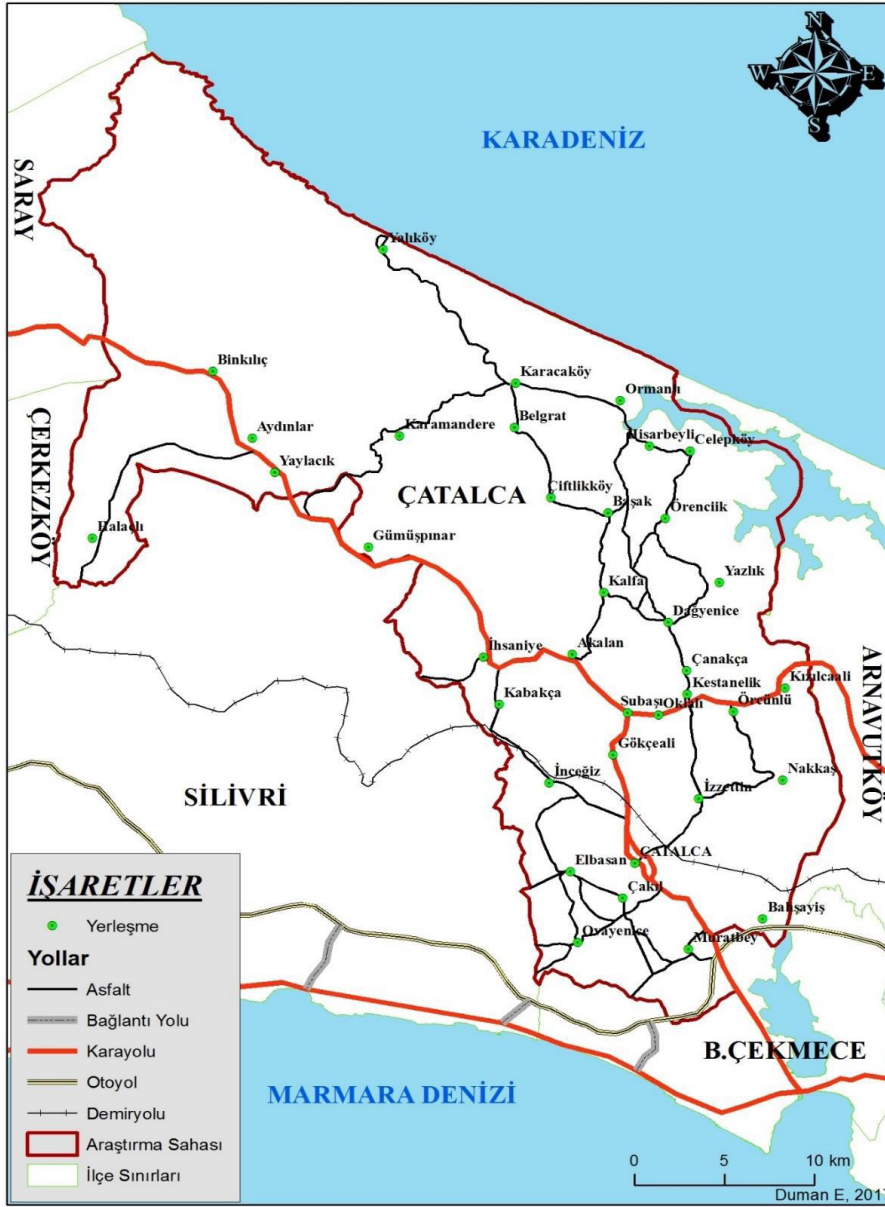
Yukarıda bahsettiğimiz zenginliklerinden ve İstanbul'a olan konumundan dolayı sanayi ve gümrüklü depolama alanlarına ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca yakın zamanlarda da sürdürülebilir enerji kaynaklarından rüzgâr tribünü faaliyetleri de Çatalca'da görülen ekonomik gelişmeler arasındadır [6].

Doğal kaynaklarının, habitatının ve tarihi yapılarının sayesinde turistik faaliyetleri de yörenin geçim kaynakları arasındadır.

2.1.8. Altyapı

İstanbul'a olan yakınlığı ilçenin ulaşım ağının gelişmesini sağlamıştır (Harita 2.1). İlçe merkezi TEM otoyoluna 5 km, D-100 karayoluna 17 km uzaklıktadır. TCDD Trakya bölgesi treni sayesinde ilçeden hem İstanbul'a hem de Kapıkule'ye ulaşım sağlanabilmektedir. İlçe içi ulaşımı ise özel halk otobüsleri ve dolmuşlarla sağlanmaktadır [11].

Bölgede elektrik ve su şebekesi vardır. İlçe merkezinde kanalizasyon sistemi olmasına rağmen kırsal yerleşimlerde kanalizasyon şebekesi bulunmamaktadır.

Harita 2.2. Ulaşım ağı haritası [11]

2.2. Çatalca İlçesi ile Mahallelerinin Doğal ve Yapısal Özellikleri

Çatalca ilçesi ve mahallelerinin doğal ve yapısal özellikleri, antik dönemlerden kalan sit alanları, yapı ve kalıntılar; anıtsal yapılar ve kırsal mimari yapılar şeklinde iki başlık altında incelenmiştir.

2.2.1. Çatalca ilçesi ile mahallelerindeki tabiat varlıkları

Çatalca ilçesi ve mahallelerinin tabiat varlıkları aşağıda sunulmuştur.

Elbasan Mağaraları: Elbasan mahallesine 3 km uzaklıkta olup ve köye adını veren bu mağaralarda el figürleri bulunmaktadır.

“Bazı araştırmacılar, antik mağaralardaki el figürlerinin dini amaçla üretilmiş olabileceği gibi o çevrede yaşayan topluluğa dâhil edilen bireylerin kabul ediliş ritüeli olarak da varsayılabilen belirtmektedirler” [6].

İki Göz Mağarası: Pınarca mevkinin kuzeyinde bulunan mağara, Çatalca ilçe merkezine 55 km uzaklıktadır. Karstik özellikteki bu mağaranın bir kısmı su ile dolu olduğundan ancak dalış ile gezilmesi mümkündür [6,11].

İnceğiz Mağaraları: İnceğiz mahallesindeki bu mağara, Çatalca ilçe merkezine 10 km uzaklıktadır. İlk yerleşimi tarih öncesi çağlarda başlayan bu mağara dini manastır olarak kullanılmıştır. İnsan eliyle oyularak genişletilmiş ve çok katlı bu mağara üç bölümden oluşmaktadır [6,11].

Gökçeali, Kırkayak ve Kocakuyu da bölgedeki diğer mağaralardır. Çilingoz Koyu, Evcik Plajı ve Ormanlı Plajı da bölgenin önemli değerleri arasında yer almaktadır.

2.2.2. Çatalca ilçesi ile mahallelerindeki kültür varlıkları

Çatalca ilçesi ve mahallelerinin kültür varlıkları aşağıda sunulmuştur.

Dağyenice Mabedi: M.Ö. 1200 yıllarında yörede hüküm süren Friglerin kalıntıları olan mabed Dağyenice köyünde bulunmaktadır. Frig ana tanrıçası Matar Kubile'nin kendisine sunulan bu mabede yaşadığına inanılır [6].

Maltepe Nekropolü: Karasu Vadisi'ndeki Maltepe Nekropol'ünde konak bölgesi, antik yolu, kapısı, su yolları ve sarnıçlar bulunmaktadır. M.Ö. 3. yüzyılda Helenistik dönemde yerleşilen bu nekropol, M.S. 4.-5. yüzyıl sonlarında Hristiyanlığın kabulüyle terk edilmiştir. Buradan ayrılan insan topluluğu aynı vadiye (Karasu Vadisi) bulunan hava şartlarının daha iyi ve suya yakın olan İnceğiz mağaraları bölgesine yerleşmişlerdir [6].

Su sistemi: Vize-Pazarlı'dan başlayıp İstiranca Ormanları'ndan ve yakın çevredeki diğer sulardan beslenerek İstanbul'un su ihtiyacını karşılayan bu su sistem 212 km. uzunluğundadır. Roma Dönemi'nde inşa edilen sistem, Bizans Dönemi'nde ekleme ve tadilatlardan geçirilmiştir. Yaklaşık 1000 yıl kullanılan su sistemi İstanbul'un fethine kadar atıl kalmıştır. Fetihden sonra Halkalı ve Kırkçeşme suları da eklenerek yeniden İstanbul'un su ikmal yolu olarak kullanılmıştır [5].

Çatalca Surları: Günümüzde kalıntı halinde olan surların, iki ayrı dönemde yapıldığı düşünülmektedir. Surların birinci kısmının Orta Bizans, doğu kısmının ise Paleologueller devrinde yapıldığı araştırmalar sonucunda görülmüştür [5].

Anastasios Surları: Erken Bizans Dönemi'nde Balkanlar'dan gelen saldırılara karşı korunmak ve su kemerlerinin korunarak lojistik güvenliği de sağlayarak amacıyla yapılmıştır. 55 km uzunluğundaki surlar Karadeniz'den başlayarak Marmara Denizi'ne kadar devam etmektedir. Günümüzde bu surların az bir kısmı ayakta [5].

Evcik Kilisesi: Günümüzde kalıntı halinde bulunan bu yapı, Anastasios Surları'nın Karadeniz ile birleştiği noktada, yüksek bir yerde bulunmaktadır. 11. yüzyıla tarihlendirilen bu yapının yapısal özellikleri doğrultusunda manastır olabileceği düşünülmektedir [5].

Çatalca Hamamı: IV. Mehmet Han tarafından inşa ettirilen hamamın çatısının bir kısmı kırma çatı iken bir kısmı kubbelerle örtülmüştür [5].

Topuklu Çeşmesi: Kaleiçi Mahallesi'nde bulunan çeşme, eyvan biçiminde yığma taş ile yapılmıştır. Önünde havuz yer almaktadır [5].

Ferhat Paşa Külliyesi: 16. Yüzyıl sonunda Osmanlı Sadrazamı Ferhat Paşa tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmıştır. Külliye cami, sıbyan mektebi ve çeşmeden oluşmaktadır. Klasik Osmanlı mimarisinin örneklerindedir [5].

Ali Paşa Cami: Klasik Osmanlı mimarisi örneklerinden olan caminin Çatalcalı Ali Bey ya da Hadım Ali Paşa tarafından yaptırıldığı düşünülmektedir. Kesme taştan yapılan cami zaman içinde tahribata uğramış olmasına rağmen yapılan restore edilerek kullanıma

açılmıştır. Caminin karşısında büyük bir kısmı toprak altında kalmış bir de çeşme bulunmaktadır [5].

Yukarıda belirtilenlerin yanı sıra İnceğiz Cami, Şeyh Sinan Külliyesi, Eski Hükümet Konağı, Eski Ziraat Bankası, Hacı Mahmud Çeşmesi, Mescit Camii, Kalfaköy Çeşmesi, Kalfaköy Şeyh Sinan Camii, Taş Köprü ve Şehitlikler de Çatalca'nın kültür varlıklarındandır.

3. KONAK HAKKINDA GENEL VE TARİHİ ARAŞTIRMA

3.1. Yapının Tarihi Ve Genel Özellikleri

Yapının tarihi hakkında net yazılı bir bilgiye ulaşılamamaktadır. Yapı sahibi ile yapılan görüşmede, ailesinin 1926 yılında Türkiye ile Yunanistan arasında olan nüfus mübadelesi ile geldiğini ve o yıldan itibaren konağın kendilerinde olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Buna ek olarak 1940 yılında yapıya birinci kattan bağlanan ve tuvalet - banyoyu içeren muhdes blok kütlelerin, 1970 – 1971 yılları civarında da bahçede yer alan tuvaletin yapıldığı bilgileri edinilmiştir. Yapının ilk inşa tarihinin 19. yy sonu, 20. yy başı olduğu düşünülse de, bu bilgi ihtiyat kaydı ile dikkate alınmıştır.

3.2. Yapının Yakın Çevre Analizleri

Çatalca İlçesi, Kaleiçi mahallesinde yer alan tescilli yapı, bahar sokak ile Avşar sokağın kesişiminde 12 nolu kapı numarası ile yer almaktadır. Fazlası ile tahrip olmuş doku içinde, bahçesiz betonarme 2 katlı yapılar olduğu gibi, 3 ve üzeri katlı apartmanlar da mevcuttur. Buna ek olarak küçük bahçeli müstakil evler de vardır. Kaleiçi Mahallesi olduğu için yolların özgün kaldığı söylenebilir. Bu bağlamda yollar dardır. Vaziyet düzenlemesinde bir nizam yoktur. Yeşil alan, sert zemine oranla bir hayli azdır. Lokasyon olarak yapının doğusunda mübadele müzesi yer almaktadır.

4. YAPININ MEVCUT DURUMUNUN TESPİTİ

4.1. Yapının Tespiti ve Tanımlaması

4.1.1. Yöntem

Yapının koruma onarım proje önerisinin hazırlanabilmesi için öncelikle mevcut yapının durum tespiti yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda yapıda zaman içinde meydana gelmiş dönem müdahaleleri, bozulma ve değişimleri tespit ederek yapının rölöve çizimlerini oluşturmamız gereklidir. Mimari rölöve; bir yapının mevcut halini bozulma ve değişimleri ile ölçülerek belgelenmesi ve bu verilerin ölçekli olarak çizime aktarılmasıdır.

Yapının rölöve çalışmaları Eha yapı mimarlık inş. tur. taş. san. ve tic. ltd. şti. tarafından çalışılmış ve T.C Kültür Ve Turizm Bakanlığı İstanbul 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından 01.06.2017 tarih - 2520 karar numarası ile onaylanmıştır. Bu tez çalışması kapsamında yapının rölöve çizimi Eha yapı mimarlık inş. tur. taş. san. ve tic. ltd. şti.'den temin edilmiş, bu çizim altlık olarak kullanılarak gerekli güncellemeler yapılmıştır.

Yapıda hem geçen zaman içinde oluşan değişikliklerin işlenebilmesi, hem de rölöve kontrollerinin yapılabilmesi için, temin edilen rölöve çalışmaları 1/100 ölçek çıktı alınarak altlık olarak kullanılmış ve yapıda meydana gelen tüm değişiklikler çıktıya detaylıca işlenmiştir. Belgeleme sırasında 1 adet şerit metre (20 m), bir adet lazer metre (bosch marka) aleti, milimetrik blok not, fotoğraf makinesi kullanılmıştır. Cephelerden başlamak suretiyle tüm kat planları ve bahçe detaylıca kontrol edilip ölçülerek, tespit edilen değişiklikler alınan çıktılara işlenmiştir. Tüm yapı bu şekilde kontrol edildikten sonra fotoğrafla belgeleme yapılmıştır. Sistematik olarak yapılan fotoğrafla belgelemede rölöve projesindeki mahal numaraları esas alınmıştır. Her mahalın tüm duvarları, döşeme ve tavan kaplamaları, kapı pencere gibi mimari elemanları bunlarla birlikte cepheleri fotoğraf ile belgelenmiştir. Tespit edilen değişiklikler Autocad programında rölöve çalışması üstünde düzeltilmiştir. Rölöve, vaziyet planı, kat planları, tavan planları, kesitler, görünüşler ve detaylardan oluşmaktadır. Yapı için yapılan tüm arazi çalışmaları 2 ana başlıkta toplanmıştır;

1. Yapı ile ilgili analiz yapabilmek için taşıyıcı sistem, malzeme, yapım tekniğinin belgelenmesi yapılmıştır.
2. Yapının restorasyon çalışmalarında, müdahale kararları ve yöntemlerinin sağlıklı ve nitelikli belirlenebilmesi için, süreç içinde meydana gelen değişim ve bozulmalar tespit edilerek krokilere işlenmiştir.

4.2. Yapının Tanımlanması

Yapının tanımlanması 5 başlık altında incelenecektir. Bu bölümde elde edilen veriler ve bilgiler hem restitüsyon çalışmasında hem de restorasyon projesinde müdahale biçimlerini belirlemede büyük önem taşımaktadır.

4.2.1. Genel tanımlama

Konak Çatalca ilçesi Avşar Sokak – Bahar Sokak kesişiminde yer almaktadır. Etrafındaki çok az benzer nitelikteki yapılarla doku oluşturmaktan uzak olsa da; plan kurgusu, cephe düzeni, taşıyıcı sistemi, yapısal elemanları bağlamında özgünlüğünü büyük oranda korumuştur. Yapı 57,62 m² oturma alanlı dikdörtgen plan şemasına sahiptir. Bunun yanında 76,84 m² bahçesi mevcuttur. Zemin, birinci ve ikinci katlardan oluşan konağın; zemin ve birinci katları birbirini takip etmekte, ikinci katında ise çıkma bulunmaktadır. Mevcut durumda bahçeye, Avşar sokağa açılan batı cephesindeki muhdes demir kapı ile girilmektedir. . Demir kapının bağlı olduğu duvar ortalama 190cm yükseklikte olup, kapı ile aynı boydadır. Bahçe giriş kapısı ile otopark giriş kapısı arasında kalan duvar yüksekliği daha düşük olup, ortalama 90 cm'dir. Bahçe duvarı kaldırım çizgisini sürekli olarak takip etmektedir, üzerinde kapı boşluğu ve garaj giriş kapısı dışında herhangi bir boşluk yoktur. Bahçe duvarı bitiş malzemesi sıva üzeri boyadır ve üstünde ferforje korkuluk vardır. Bahçe alanın batısında bahçe duvarı, kuzeyinde tescilli yapı, doğusunda sonradan yapılmış Z06 odunluk, Z07 wc, Z08 odunluk, Z09 kümes, Z10 kümes, güneyinde ise Z11 kapalı garaj bulunmaktadır. (Resim 4.1)

Konak doğu cephesinden bitişik nizamdır. Yapıya giriş batı cephesindeki özgün çift kanatlı ahşap kapıdan sağlanmaktadır. Fakat zaman içinde kuzey cepheye muhdes giriş kapısı eklenmiştir. Zemin artı 2 kattan oluşmaktadır. Zemin kat yığma taş duvar, diğer katlar ise

ahşap çatkı arası kerpiç dolgu duvar örgülüdür. Yer yer niteliksiz onarım sonucunda tuğla dolgu görülmektedir. Çatısı özgün olmayan alaturka kiremit ile kaplıdır.

Özgün giriş kapısının bulunduğu giriş mahalinde üst kata ulaşmayı sağlayan ahşap merdiven bulunmaktadır. 73 cm kot farkı ile 3 basamak aşağı inilip, hole geçilmektedir. Holün güneyinde mutfak, kuzeyinde ise depo olarak kullanılan mekân bulunmaktadır. Depo olarak kullanılan mekânın özgün zemin ve tavan kaplamaları bulunmaktadır fakat hol ve mutfak mahallerinde muhdes karo mozaik kaplama mevcuttur. Hem depo mahalinde hem de mutfak mahalinde dışarıya açılan kapılar vardır. Genel anlamda duvar taşıyıcılığında bir sorun olmamakla beraber sıvalarında yer yer sorunlar bulunmaktadır.

Resim 4.1. Güneybatı silüeti

Giriş bölümünden 8 basamak ile yapının 1. Katındaki sofa bölümüne çıkılmaktadır. Sofa mahalinde 2. kata çıkışı sağlayan merdiven mevcuttur. Sofanın kuzeyinde, içinde özgün dolapları halen mevcut olan bir oda yer almaktadır. Mekân içinde 4 adet giyotin pencere bulunmaktadır. Sofanın güneyinde ise 1 adet oda ve zaman içinde yapıya eklemlenmiş

muhtes wc-lavabo ve banyo bulunmaktadır (Resim 4.2). Mevcuttaki ıslak hacimler, bahçedeki Z06 odunluk mahalinin üstüne inşa edilmiştir. Genel anlamda kattaki döşeme ve tavan kaplamaları özgündür ve duvarların taşıyıcılığında herhangi bir sıkıntı mevcut değildir.

12 basamaklı ahşap merdivenden 2. Kattaki sofa bölümüne çıkılmaktadır (Resim 4.3). Sofanın batısında ahşap kapı ile balkona ulaşılmaktadır. Balkon zemininde sac kaplama bulunmaktadır. Sofanın kuzeyinde özgün çift kanatlı ahşap kapı ile girilen, 4 adet özgün giyotin penceresi bulunan mahal bulunmaktadır. Sofanın güneyinde ise özgün dolapları hala korunmuş olan bir mahal yer almaktadır. Bu mahal içinde, özgün dolap içinden açılan muhtes kapı ile terasa ulaşılmaktadır. Bu teras 1. Kattaki ıslak hacimlerin üstüne konumlandırılmıştır (Resim 4.4).

Resim 4.2. Muhtes banyo-wc girişi

Resim 4.3. Ahşap merdiven

Resim 4.4. Teras

4.2.2. Dış tanımlama

Doğu cephesinden bitişik nizam olan tescilli yapı; sırası ile batı, kuzey ve güney cephe olarak incelenmiştir. Bu incelemelerde cephedeki malzemeler, bozulmalar, mimari elemanlar ele alınmıştır.

Batı cephe

Yapının özgün plan şemasındaki ana girişidir ve çift kanatlı ahşap kapı ile yapıya giriş sağlanmaktadır. Batı cephesi yapının en uzun ve nitelikli cephesidir (Resim 4.5). Zemin kat taş yığma üzeri sıva + boya, 1. ve 2. ise ahşap çatki arası kerpiç dolgu duvar örgü üzeri ahşap kaplamadır. Zemin kattaki boya katmanında neme bağlı olarak dökülme ve deformasyon mevcuttur. 1. ve 2. Kattaki ahşap kaplamalarda ise kırılma çürüme ve neme bağlı olarak büyük oranda mukavemet kaybı tespit edilmiştir. Zaman içinde dökülen ahşap kaplamalar sonucunda, birinci katta duvar kurgusu ve dolgu malzemesi net bir şekilde okunmaktadır (Resim 4.6). Yapıda giriş kapısının üst kısmında balkon mevcuttur. Balkona 2-01 nolu mahalın batısından çıkılmaktadır (Resim 4.7). Balkon sınırlarında ferforje korkuluk kullanılmıştır (Resim 4.8).

Batı cephesinde, dönem içinde, pencere kurgulanışı açısından 4 farklı tipoloji tespit edilmiştir. Cephede bulunan iki kapı da kurgulanış bakımından çift kanatlı ahşap kapıdır. Zemin kat kotunda 99-103 cm boyutlarında 1 adet (tip 1, P3) çift kanatlı ahşap pencere yer almaktadır (Resim 4.9). Birinci kat kotunda 77-148 cm boyutlarında 4 adet (tip 2, P6) (Resim 4.10), 57-225 cm ve 52-225 cm boyutlarında 2 adet (tip 3, P7) giyotin pencereler yer almaktadır (Resim 4.11). Bunun yanında 134-124 cm boyutlarında 1 adet (tip 4, P8) tek kanatlı ahşap pencere bulunmaktadır (Resim 4.12). İkinci kat kotunda 82-174 cm boyutlarında 2 adet (tip 2, P15), 86-180 cm boyutlarında 2 adet (tip 2, P13), 67-180 cm ve 68-180 cm boyutlarında 2 adet (tip 2, P13) ahşap giyotin pencereler yer almaktadır. Zemin kat kotunda bulunan çift kanatlı özgün ahşap giriş kapısı (K2), dönem içinde yanlış müdahalelere maruz kalsa da özgünlüğünü büyük oranda korumaktadır (Resim 4.13). İkinci kat kotunda bulunan ve balkona açılan çift kanatlı ahşap kapı (K15) muhdes olarak sonradan yapılmıştır ve tarihsel değer bağlamında çok fazla önem taşımamaktadır. Cephede bulunan tüm kapı ve pencere doğramları geçen zaman içinde yanlış tadilat ve onarımlara maruz bırakılmış ve üzerileri yağlı boya boyanmıştır. Genel itibari ile tüm

doğramalarda gönye bozukluğu ve neme bağlı olarak mukavemet kaybı olduğu tespit edilmiştir. Dönem özelliklerini yansıtan giyotin pencerelerde kısmi parça kayıpları da söz konusudur. Yapının batı cephesinde bulunan bahçe duvarı dönem içinde özgün olmayan yanlış müdahalelere maruz kalmıştır. Duvar üzeri niteliksiz ferforje korkuluk ile tamamlanmıştır (Resim 4.14). Cephenin saçak şakülü bozulmuş durumdadır.

Resim 4.5. Batı cephesi

Resim 4.6. Ahşap cephe kaplaması altındaki tuğla dolgu duvar

Resim 4.7. Çift kanatlı ahşap balkon kapısı

Resim 4.8. Balkon kenarlarındaki ferforje korluluk

Resim 4.9. Zemin kat tip 1 (P3) ahşap pencere

Resim 4.10. Birinci kat tip 2 (P6)
ahşap giyotin pencere

Resim 4.11. Zemin kat tip 3 (P7)
ahşap giyotin pencere

Resim 4.12. Zemin kat tip 4 (P8) ahşap pencere

Resim 4.13. Zemin kat K2 çift kanatlı ahşap giriş kapısı

Resim 4.14. Bahçe duvarı

Kuzey cephe

Kuzey cephesi yapının en dar, en çok deforme olmuş bununla beraber fazlası ile niteliksiz onarımlara maruz kalmış cephesidir (Resim 4.15). Zemin kat taş yığma üzeri sıva + boya, birinci kat ahşap çatkı arası kerpiç dolgu duvar örgü üzeri ahşap kaplama, ikinci kat ise çatkı arası kerpiç dolgu duvar örgü üzeri sac kaplamadır. Zemin kattaki boya katmanında neme bağlı olarak dökülme ve deformasyon mevcuttur. Birinci kat hizasındaki ahşap kaplamalarda kırılma, çatlama ve neme bağlı olarak mukavemetinde büyük oranda kayıp tespit edilmiştir (Resim 4.16). Dönem içinde ikinci kata yapılan niteliksiz sac malzeme fazlası ile pas tutmuştur (Resim 4.17). Kırılan ve yer yer dökülen ahşap kaplamaların altından gözüken kerpiç malzemeler, bize duvarın kuruluşu hakkında net bilgiler vermektedir. Kuzey cephesinde, dönem içinde, pencere kurgulanışı açısından 2 farklı tipoloji tespit edilmiştir. Cephede bulunan muhdes giriş kapısı ise çift kanatlı demir kapıdır. Zemin kat kotunda 139-119 cm boyutlarında 1 adet (tip 5, P4) üç kanatlı ahşap pencere (Resim 4.18) ve 1 adet muhdes çift kanatlı demir kapı (DK1) yer almaktadır. Birinci kat kotunda 78-148 cm ve 76-148 cm ebatlarında 2 adet (tip2 , P6) ahşap giyotin pencere bulunmaktadır (Resim 4.19). İkinci kat kotunda 84-180 cm ve 82-180 cm boyutlarında 2 adet (tip2, P13) ahşap giyotin pencere mevcuttur (Resim 4.20). Cephedeki tüm pencere kanatlarında ve pervazlarında kırılma ve çatlamlar mevcuttur. Bununla beraber pencere gönyeleri gözle görülür şekilde bozulmuştur. Cephedeki saçak şakülü bozulmuş durumda olup, yağmur olukları deformasyona uğramıştır.

Resim 4.15. Kuzey cephesi

Resim 4.16. Ahşap cephe kaplamalarında meydana gelen deformasyon

Resim 4.17. Sonradan yapılan niteliksiz sac kaplama

Resim 4.18. Zemin kat tip 5 (P4) ahşap pencere

Resim 4.19. Birinci kat tip 2 (P6) ahşap giyotin pencere

Resim 4.20. İkinci kat tip 2 (P13) ahşap giyotin pencere

Güney cephe

Yapının güney cephesi bahçe içinden görülen cephedir. Dönem için yapılan tüm yanlış müdahaleler sonucu, en çok özgünlüğünü yitiren cephe denilebilir. Bahçe içinde sonradan oluşturulan Z06 odunluk taban alanlı orantsız blok kütle, yapının cephe silüetini belirgin şekilde etkilemiştir (Resim 4.21). Bunun yanında kullanıcılar tarafından, muhdes blok kütleyle daha işlevsel hale getirebilmek adına, yeni açılan kapı boşlukları ve boyutları değiştirilen pencereler nedeniyle yapının özgün halinden fazlası ile uzaklaştığı söylenebilir. Muhdes blok kütle zemin + bir kat olarak yapılmış ve birinci katında ıslak hacimler çözülmüştür. En üst damı ise 207 teras olarak kullanılmaktadır ve terasa geçiş ikinci kat kotundan olmaktadır (Resim 4.22). Bu kütle için güney duvarına bitişik nizam olarak Z07 wc mahali eklenmiştir ve 43-48 cm (tip6, P5) ebatlarında pencere açılmıştır (Resim 4.23). Birinci kat kotunda ıslak hacimlerin ihtiyacına göre 70-87 cm (tip2, P10) ve 41-63 cm (tip6, P11) boyutlarında 2 pencere oluşturulmuştur (Resim 4.24). Yapının özgün güney cephesinde zemin kat yığma taş üzeri sıva + boya, 1. ve 2. katlar ise ahşap çatki arası kerpiç dolgu duvar üzeri ahşap kaplamadır. Zaman içerisinde bilhassa neme bağlı olarak ahşap kaplamalarda çatlak, parça kaybı gibi deformasyonlar mevcut olduğu gibi ahşap mukavemetinde de büyük oranda azalma söz konusudur. Yapının özgün güney cephe sınırlarında, mevcutta, pencere kurgusuna göre 3 farklı tipoloji tespit edilmiştir. Zemin kat kotunda 91-105 cm (tip1, P2) ve 100-92 cm (tip1, P1) ölçülerinde 2 adet çift kanatlı ahşap pencere yer almaktadır (Resim 4.25). Bunlarla beraber 79-154 cm (K1) ebatlarında tek kanatlı ahşap kapı mevcuttur. Birinci kat kotunda 79-148 cm (tip2, P6) ebatlarında 1 adet giyotin pencere ve 40-80 cm (tip6, P9) ebatlarında 1 adet tek kanatlı ahşap pencere yer almaktadır. İkinci kat kotunda ise 84-174 cm (tip2, P15) boyutlarında 1 adet ahşap giyotin pencere ve muhdes olarak yapılmış, 207 terasa çıkmayı sağlayan 92-192 cm (K16) boyutlarında ahşap kapı yer almaktadır. Bununla beraber pencere gönyeleri gözle görülür şekilde bozulmuştur. Cephedeki saçak şakülü bozulmuş durumda olup, yağmur olukları deformasyona uğramıştır.

Resim 4.21. Güney cephesi

Resim 4.22. Muhdes blok kütle ve teras

Resim 4.23. Bahçe içindeki wc

Resim 4.24. Muhdes blok kütle birinci kat tip 2 (P10) ve tip 6 (P11) pencereleri

Resim 4.25. Zemin kat tip 1 (P2) penceresi ve K1 ahşap giriş kapısı

Çizelge 4.1. Batı cephesi dış tanımlama tablosu

BATTI CEPHESİ TANIMLAMA TABLOSU																		
Zx: Zemin numaraları	X: Boy (m)	T: Taş	AT: Ateş Tuğlası	YB: Yağlı Boya	A: İyi													
Dx: Duvar numaraları	Y: Kalmık (m)	A: Ahşap	K: Kerpiç	PB: Plastik Boya	B: Orta													
Kx: Kapı numaraları	Z: Yükseklik (m)	TU: Tuğla		SK: Sac Kaplama	C: Kötü													
Px: Pencere numaraları																		
ELEMENLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME										DURUM		
TAŞIYICI	MİMARİ		X	Y	Z	TAŞIYICI			DOLGU			YÜZEY				A	B	C
						T	A	TU	T	AT	TU	A	K	YB	PB			
D1			6.16	0.15	6.11	●												●
	P1		0.82	0.09	1.74	●						●						●
	P2		0.82	0.09	1.74	●						●						●
	P7		0.77	0.09	1.48	●						●						●
	P8		0.77	0.09	1.48	●						●						●
	P9		0.52	0.04	2.25	●						●						●
	P10		1.34	0.04	1.24	●						●						●
	P11		0.57	0.04	2.25	●						●						●

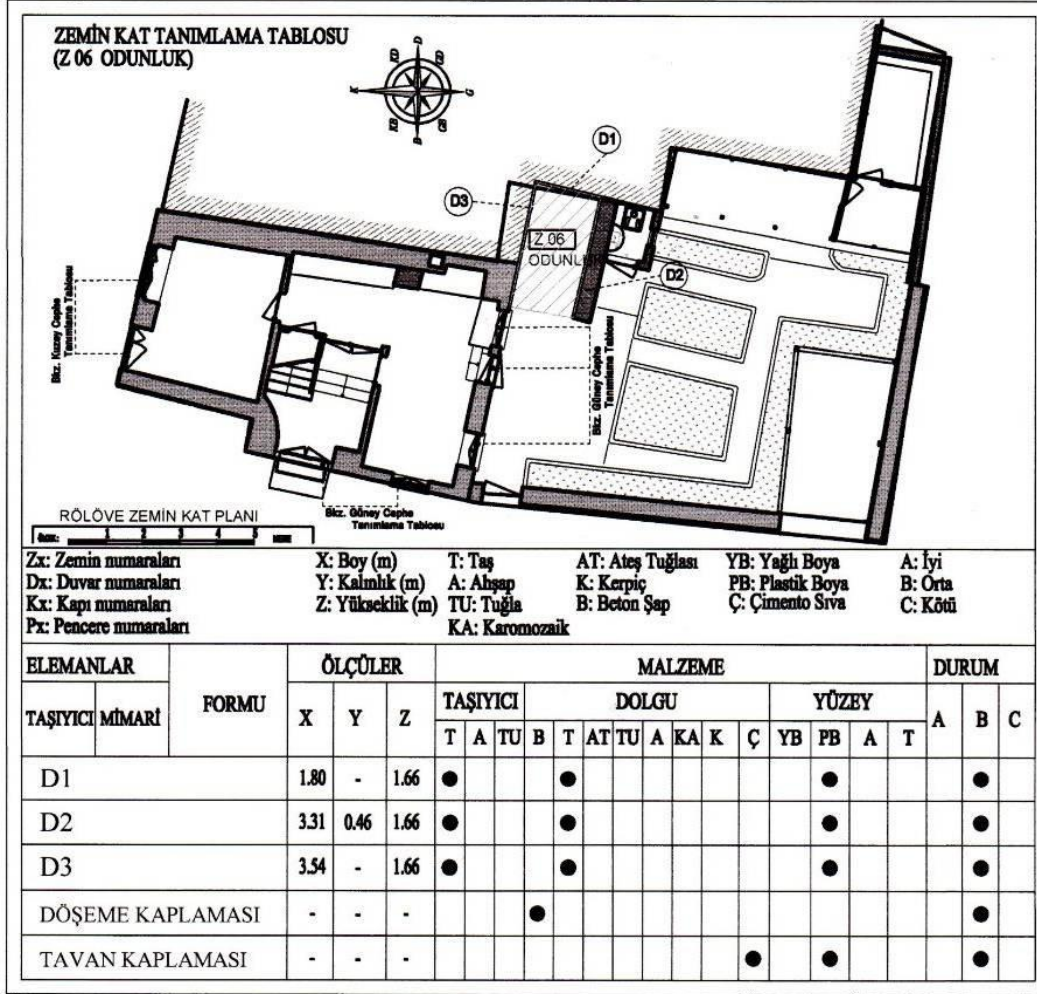
Çizelge 4.3. (devam) Güney cephesi dış tanımlama tablosu

GÜNEY CEPHESİ TANIMLAMA TABLOSU																				
Zx: Zemin numaraları			X: Boy (m)			T: Taş			AT: Ateş Tuğlası			YB: Yağlı Boya			A: İyi					
Dx: Duvar numaraları			Y: Kalınlık (m)			A: Ahşap			K: Kerpiç			PB: Plastik Boya			B: Orta					
Kx: Kapı numaraları			Z: Yükseklik (m)			TU: Tuğla			SK: Sac Kaplama			C: Kötü								
Px: Pencere numaraları						Ç: Çimento Sıva														
ELEMANLAR		FORMU	ÖLÇÜLER			MALZEME										DURUM				
TAŞIYICI	MİMARİ		X	Y	Z	TAŞIYICI				DOLGU				YÜZEY				A	B	C
						T	A	TU	D	T	AT	TU	A	D	K	YB	PB			
D3			3.23	0.24 0.47	4.03	●	●	●	●							●			●	●
	P6		0.70	0.09	0.87	●						●				●				●
	P7		0.41	0.04	0.63	●						●				●				●
D4			1.58	0.19	2.44		●				●								●	●
	P8		0.43	0.07	0.48	●						●					●			●

4.2.3. İç tanımlama

59 ada 23 parseldeki yapı zemin, bir ve ikinci katlardan oluşmaktadır. Zemin kat planını giriş, hol, depo ve mutfak oluşturmaktadır. Birinci kat planı sofa, 2 adet oda ve zaman içinde tescilli yapıya eklenen muhdes ıslak hacimlerden meydana gelmektedir. Son kat olan ikinci kat planı ise sofa, 2 adet oda, balkon ve sonradan yapılan teras mekânlarını içermektedir. İç tanımlama çizelgeler ile belgelenmiştir.

Çizelge 4.8. Z06 Odunluk iç tanımlama tablosu

Çizelge 4.15. 104 Hol iç tanımlama tablosu

BİRİNCİ KAT TANIMLAMA TABLOSU
(1 04 HOL)

RÖLÖVE 1. KAT PLANI ÖLÇ: 1/50

Zx: Zemin numaraları
Dx: Duvar numaraları
Kx: Kapı numaraları
Px: Pencere numaraları
YKx: Yükseklik numaraları

X: Boy (m)
Y: Kalmık (m)
Z: Yükseklik (m)

T: Taş
A: Ahşap
TU: Tuğla
KA: Karomozaik

AT: Ateş Tuğlan
K: Kerpiç
B: Beton Şap

YB: Yağlı Boya
PB: Plastik Boya
Ç: Çimento Sıva

A: İyi
B: Orta
C: Kötü

ELEMANLAR		ÖLÇÜLER			MALZEME													DURUM								
TAŞIYICI	MİMARİ	FORMU	X	Y	Z	TAŞIYICI			DOLGU						YÜZEY				A	B	C					
						B	A	TU	B	T	AT	TU	A	ŞA	K	Ç	YB	PB				A	B			
D1			2.81	0.15	2.38	●										●										●
D2			1.56	0.15	2.35	●										●										●
D3			2.87	0.19	2.36		●				●															●
D4			1.25	0.14	2.35	●										●									●	
DÖŞEME KAPLAMASI			-	-	-	●	●		●			●									●	●				●
TAVAN KAPLAMASI			-	-	-	●						●									●					●

boyutlarında ahşap kapı yer almaktadır. Z01 mahalın güneyinde ise 91-105 cm (P2) ve 100-92 cm (P1) ebatlarında 2 adet çift kanatlı ahşap pencereler bununla birlikte, bahçeye çıkışı sağlamak için, 79-154 cm (K1) ebatlarında 1 adet ahşap kapı yer almaktadır (Resim 4.28). Mahalin doğu duvarında ise L plan şemalı mutfak tezgâhı ve baca yer almaktadır. Doğu duvarındaki tezgâh Z02 holun sonuna kadar uzanmaktadır. Z01 mahal içindeki tezgâhın doğu kanadı, dönem içinde yapılan müdahaleler sonucu, kemer formu içine yerleştirilmiştir (Resim 4.29). Evye ise güney tezgâh kanadında yer almaktadır. Her iki mahalde zemini karomozaik kaplamadır (Resim 4.30) ve duvarları sıva üzeri plastik boyadır. Tavanı ise ahşap kaplama üzeri yağlı boyadır (Resim 4.31). Mekânların duvarlarında kılcal çatlaklar ve boya dökülmeler mevcuttur. Tavandaki ahşap kaplamalarda ise hafif oranda deforme ve boya dökülmesi vardır. Z02 mekânın batısında, merdiven altında bulunan, 78-180 cm (K3) ahşap tek kanatlı kapı ile girilen Z03 depo mekânı bulunmaktadır (Resim 4.32), (Resim 4.33). Mekânın zemini karomozaik kaplama, tavanı ise ahşap merdiven basamaklardan oluşmaktadır. Kuzey duvarı sıva üzeri plastik boyadır. Kılcal çatlaklar ile beraber boyada dökülmeler meydana gelmiştir.

Resim 4.26. Z02 Hol genel görünüm

Resim 4.27. Z01 Mutfak genel görünüm

Resim 4.28. Z01 Mutfak bahçe çıkış kapısı (K1)

Resim 4.29. Z01 Mutfak doğu duvarında oluşturulan kemer formu

Resim 4.30. Z01 Mutfak – Z02 Hol mahalleri zemin kaplaması

Resim 4.31. Z01 Mutfak tavan kaplaması

Resim 4.32. Z03 Depo giriş kapısı

Resim 4.33. Depo genel görünüm

Z04 Depo

Zemin kat genelinde özgün plan şemasına en yakın mahal denilebilir. Z04 mekânına Z02 depo mahalinin kuzeyindeki 83-199 cm (K4) ebatlarındaki tek kanatlı ahşap kapı ile girilmektedir (Resim 4.34). Mekânın kuzeyinde olmak üzere, 1 adet 139-119 cm (P4) ebatlarında üç kanatlı ahşap pencere ve 1 adet muhdes 132-194 cm (DK1) ebatlarında demir kapı yer almaktadır. Demir kapı, yapıdan kuzey yönünde dışarı çıkmayı sağlamaktadır. Hem kapının hem pencerenin üzerine yağlı boya sürülmüştür. Doğu ve batı duvarları sıva üzeri plastik boyadır. Duvarlarda çatlak ve boya dökülmesinin yanında neme bağlı duvar üzerinde deformasyonlar görülmektedir (Resim 4.35), (Resim 4.36) . Mekânın zemini ahşap kaplamadır. Ahşaplarda yüzeysel aşınma ve deformasyonlar mevcuttur (Resim 4.37). Tavan kaplaması ise ahşap kaplama üzeri yağlı boyadır. Dönem içinde tavan döşemesine destek amaçlı, mekânın ortasına, doğu-batı yönünde çelik kiriş yapılmıştır (Resim 4.38). Tavan kaplamaları genel anlamda sağlam olup, kısmı boya dökülmeleri mevcuttur.

Resim 4.34. Z04 Depo giriş kapısı

Resim 4.35. Z04 Depo batı duvarında oluşan deformasyonlar

Resim 4.36. Z04 Depo doğu duvarında oluşan deformasyonlar

Resim 4.37. Z04 Depo zemin kaplaması

Resim 4.38. Z04 Depo tavanına sonradan yapılan elik kiriş

Z05 Giriş

Dönem içinde plan şeması ve mekânın içindeki mimari elemanların işlevsel fonksiyonları açısından en çok müdahale gören mahallerden biridir. Mahale, yapı dışından, batı cephesindeki 158-228 cm (K2) boyutlarındaki çift kanatlı ahşap kapı ile (Resim 4.39), yapı içinden ise Z02 nolu mahalden 161-199 cm (K3) kapısı ile girilmektedir (Resim 4.40). Giriş kapısı etrafında ve üstünde yer alan aydınlatma pencereleri, 2 kat yüksekliğinde olan mahalde ışık seviyesinin yeterli olmasını sağlamaktadır. Mekânın kuzeyinde, 1. Kata sirkülasyonu sağlayan, 8 basamaklı ahşap merdiven bulunmaktadır. Merdiven kenarında işlemeli ahşap korkuluk vardır (Resim 4.41). Kat yüksekliğinin birinci kat tavanına kadar olması giriş alanını daha tanımlı ve ferah hale getirmiştir (Resim 4.42). Kuzey ve güney duvarların bitiş malzemesi sıva üzeri plastik boyadır. Kuzey duvar üzerinde 45-53 cm (P12) boyutlarında iç aydınlatma penceresi yer almaktadır (Resim 4.43), (Resim 4.44). Tüm duvar yüzeylerinde kılcal çatlaklar ve neme bağlı boyalı yüzeylerde deformasyon mevcuttur. Mahalin ortasında, doğu-batı yönünde 73 cm kot farkı vardır ve bu kot farkı 3 basamak ile geçilmiştir (Resim 4.45). Zemin karamozaik kaplama, tavan ise ahşap kaplama üzeri yağlı boyadır (Resim 4.46), (Resim 4.47). Tavan kaplamaları genel anlamda sağlam olup, kısmı boya dökülmeleri mevcuttur.

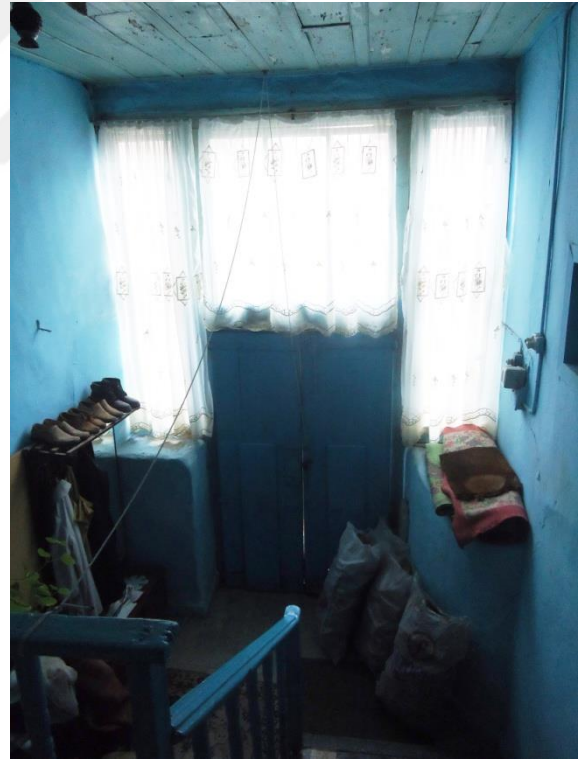
Resim 4.39. Z05 Giriş mahali giriş kapısı

Resim 4.40. Z05 Giriş – Z02 Hol geçişi sağlayan ahşap kapı

Resim 4.41. Ahşap merdiven

Resim 4.42. Z05 Giriş genel görünüm

Resim 4.43. Z05 Giriş kuzey duvarındaki aydınlatma penceresi

Resim 4.44. Z05 Giriş güney duvarı

Resim 4.45. Giriş mahal içi kot farkı

Resim 4.46. Z05 Giriş zemin kaplaması

Resim 4.47. Z05 Giriş tavan kaplaması

Z06 Odunluk

Dönem içinde yapıya eklenen muhdes blok kütleinin zemin katıdır. Mahal üç duvar yüzeyinden oluşmaktadır. Batı cephesinde duvar yüzeyi yoktur ve giriş buradan sağlanmaktadır (Resim 4.48). Mahal bahçenin deposu gibi olup, genel anlamda odunluk olarak kullanılmaktadır. Zemini beton şap, duvarları sıva üzeri plastik boya, tavanı ise sıva üzeri kireç badanadır. Tüm duvar yüzeylerinde ve tavana çatlaklar ve neme bağlı boyalı yüzeylerde deformasyon mevcuttur.

Resim 4.48. Z06 Odunluk genel görünüm

Z07 Wc

Muhdes blok kütleinin güney duvarına bitişik nizam inşa edilen mekândır. Mahale, batı cephesinde bulunan, 92-194 cm (K6) ebatlarındaki ahşap kapıdan girilmektedir (Resim 4.49). Mahalin güney duvarında 43-48 cm (P5) boyutlarında tek kanatlı ahşap pencere bulunmaktadır (Resim 4.50). Kuzey ve doğu duvarın bitiş malzemesi sıva üzeri plastik boya, tavanı ise ahşap kirişlemedir (Resim 4.51). Mahalin zemininde ise hela taşı vardır ve

etrafı karomozaik ile kaplıdır (Resim 4.52). Tüm duvar yüzeylerinde kılcal çatlaklar ve neme bağlı boyalı yüzeylerde deformasyon mevcuttur. Çatı kaplaması marsilya tipi kiremittir.

Resim 4.49. Z07 Wc giriş kapısı

Resim 4.50. Z07 Wc güney duvarındaki havalandırma penceresi

Resim 4.51. Z07 Wc tavan kaplaması

Resim 4.52. Z07 Wc zemin kaplaması

Z08 Odunluk

Bahçenin doğusunda yer alan Z08 mahali batı cephesi komple açık, dönem içinde eklenmiş, yarı kapalı bir alandır (Resim 4.53). Mahalin kuzey duvarında taş bahçe duvarı örgüsü net bir şekilde görülmektedir. Doğu duvarı ise kısmen taş duvar, kısmen ise sıva üzeri plastik boyadır (Resim 4.54). Mekânın güney duvarında 74-190 cm (K7) ebatlarında Z09 kümes giriş kapısı yer almaktadır. Duvara sıva üzerine plastik boya sürülmüştür (Resim 4.55). Zeminini beton şap, tavanı ise ahşap kirişlemedir (Resim 4.56). Özgün hali kıymetli olan bahçe duvarı üzerinde fazlasıyla yapılan niteliksiz onarımlar mevcuttur. Mekân çatısı marsilya tipi alaturka kiremit kaplıdır.

Resim 4.53. Z08 Odunluk genel görünüm

Resim 4.54. Z08 Odunluk doğu duvarı

Resim 4.55. Z08 Odunluk güney duvarı

Resim 4.56. Z08 Odunluk zemin malzemesi

Z09 ve Z10 Kümes

Dönem içinde bahçenin doğusuna muhdes olarak inşa edilen kümeslere Z08 nolu mahalden, 74-190 cm (K7) ebadındaki ahşap kapı ile girilmektedir. Z09 mahalinin batı cephesi tel örgü kafestir (Resim 4.57). Mekânın doğu duvarında 80-160 cm (K8) ebatlarında ahşap kapı ve 89-50 cm ebatlarında çift kanatlı ahşap pencere yer almaktadır. Duvarlar tuğla örgüdür (Resim 4.58). K8 kapısından Z10 mahaline geçiş sağlanmaktadır. Mekânın kuzey, güney ve doğu duvarları tuğla örgüdür. Batısında ise K8 ve çift kanatlı ahşap pencere yer almaktadır. Her iki mekânın da zemin kaplaması beton şap, tavan kaplaması ahşap kirişlemedir (Resim 4.59), (Resim 4.60). Tüm duvar yüzeylerinde niteliksiz onarımlar mevcuttur.

Resim 4.57. Z09 Kümes batı cephesi tel örgü kafes

Resim 4.58. Z09 – Z10 Kumes tuğla duvarlar

Resim 4.59. Z10 Kumes zemin malzemesi

Resim 4.60. Z09 Kumes tavan kaplaması

Z11 Garaj

Dönem içinde bahçenin güney duvar sınırına yapılan garajın girişi Avşar sokaktan yapılmaktadır (Resim 4.61). Mahalin batısında ahşap giriş kapısı bulunmaktadır (Resim 4.62). Kuzey ve doğu yüzeyleri ahşap dikme üzeri branda kaplamadır. Güney duvarı ise taş bahçe duvarıdır. Zemini beton şap, tavanı ise ahşap kirişlemedir.

Resim 4.61. Z11 Garaj genel görünüm

Resim 4.62. Z11 Garaj giriş kapısı

Z12 Bahçe

Tescilli yapının güneyinde kalan bahçe, geçen zaman içinde birçok niteliksiz müdahale ve onarımlara maruz kalarak özgün halinden fazlası ile uzaklaşmıştır. Bu bağlamda doğusuna odunluk ve kümes, güneyine ise ahşap konstrüksiyon garaj yapılmıştır. Batısında ise müdahale geçirmiş bahçe duvarı ve 100-200 cm (BK1) ölçülerinde demir bahçe giriş kapısı mevcuttur (Resim 4.63). Bahçe içine yapılan muhdes mekânların dışında kalan alanlarda; yürüme yolları beton şap, geri kalan kısımlar topraktır (Resim 4.64).

Resim 4.63. Z12 Bahçe giriş kapısı

Resim 4.64. Z12 Bahçe genel görünüm

101 Sofa

Z05 mahalinden 8 basamak ile, asma kat mantığı ile çalışan, 101 Sofa mekanına ulaşılmaktadır (Resim 4.65). Asma kat gibi çalışması, mekânı Z05 ile beraber daha ferah ve kullanılabilir hale getirmiştir (Resim 4.66). Kuzeyinde 96-215 cm (K9) ebatlarındaki tek kanatlı ahşap kapı ve 43-53 cm (P12) boyutlarında ahşap tek kanatlı aydınlatma penceresi yer almaktadır. Doğu duvarına 12 basamaklı, ikinci kata sirkülasyonu sağlayan ahşap merdiven mevcuttur. Güney duvarında 94-215 cm (K9) ve 81-188 cm (K10) boyutlarında kapılar bulunmaktadır (Resim 4.67), (Resim 4.68). Mekânın batısı özgün merdiven korkuluğu ile sınırlandırılmıştır. Tüm duvar yüzeylerinin bitiş malzemesi sıva üzeri plastik boyadır. Döşeme ahşap kaplama, tavan ise çıtalı ahşaptır. Tavan ve döşeme yüzeylerinde sehim ve yüzeysel aşınmalar mevcuttur.

Resim 4.65. 101 Sofaya çıkışı sağlayan ahşap merdiven

Resim 4.66. 101 Sofa genel görünüm

Resim 4.67. 101 Sofa güney duvarı, K9-K10 ahşap kapıları

Resim 4.68. 101 Sofa güney duvarı

102 Oda

Genel anlamda müdahale görmeyen özgün haline en yakın mekânlardan biridir. Mahale güney duvarındaki 96-215 cm (K9) kapısından girilmektedir. Güney duvarında giriş kapısı ile beraber, Z05 mahaline bakan 45-53 cm (P12) ebatlarında aydınlatma penceresi yer almaktadır (Resim 4.69). Kuzey cephesinde 78-148 cm (P6) ve 76-148 cm (P6) boyutlarında 2 adet ahşap giyotin pencere, batı cephesinde ise 74-148 cm (P6) ve 77-148 cm (P6) ebatlarında 2 adet ahşap giyotin pencere bulunmaktadır (Resim 4.70). Mekânın doğu duvarında özgün ahşap dolap mevcuttur. Özgün dolap bölmeleri korunurken, kapaklarında yağlı vardır (Resim 4.71). Bununla beraber mahal giriş kapısının da üzerinde yağlı boya mevcuttur (Resim 4.72). Zemini ahşap kaplama, tavanı ise ahşap kaplama üzeri yağlı boyadır (Resim 4.73), (Resim 4.74). Zamana bağlı olarak yüzeysel aşınmalar vardır.

Resim 4.69. 102 Oda aydınlatma penceresi

Resim 4.70. 102 Oda batı duvarı

Resim 4.71. 102 Oda özgün ahşap dolap

Resim 4.72. 102 Oda giriş kapısı

Resim 4.73. 102 Oda zemin kaplama

Resim 4.74. 102 Oda tavan kaplama

103 Oda

Plan şeması üzerinde en çok değişiklik yapılan mahallerden biridir. Mekâna kuzey duvarından 94-215 cm (K9) ebatlarındaki ahşap kapıdan girilmektedir (Resim 4.75). Güney duvarında 79-148 cm (P6) boyutlarında 1 adet, batı duvarında ise 77-148 cm (P6) ebatlarında 2 adet ahşap giyotin pencere yer almaktadır (Resim 4.76), (Resim 4.77). Mahalin doğu duvarı ise zaman içinde birçok müdahaleye maruz kalmış durumdadır. Mahalin doğusuna, muhdes blok kütleye erişimi sağlamak için hol oluşturulmuştur. Bu bağlamda yapılan muhdes duvarı daha işlevsel hale getirebilmek için de açık yüklük oluşturulmuştur (Resim 4.78). Duvar yüzeyleri sıva üzeri plastik boyadır. Döşeme ahşap kaplama, tavan ise ahşap kaplama üzeri yağlı boyadır (Resim 4.79), (Resim 4.80). Küçük oranda parça kayıpları ve yüzeysel aşınmalar mevcuttur.

Resim 4.75. 103 Oda giriş kapısı

Resim 4.76. 103 Oda güney-batı duvarları

Resim 4.77. 103 Oda giyotin pencere kurgusu

Resim 4.78. 103 Oda açık yüklük

Resim 4.79. 103 Oda zemin kaplaması

Resim 4.80. 103 Oda tavan kaplaması

104 Hol

Muhdes blok kütleye ulaşabilmek adına, 103 mahalının özgün sınırları içinde, sonradan oluşturulan muhdes bir mekândır. Mekâna kuzeyindeki 81-188 cm (K10) ebatlarındaki ahşap kapı ile girilmektedir (Resim 4.81). Güneyinde muhdes 1 adet 40-80 cm (P9) boyutlarında ahşap pencere ve 72-182 cm ebatlarında kapı boşluğu mevcuttur (Resim 4.82). Batı duvarı dönem içinde eklenmiş olup, doğu duvarı ile beraber sağırır. Doğu duvarı üzerinde mutfaktan gelen baca mevcuttur (Resim 4.83). Tüm duvarların bitiş malzemesi sıva üzeri plastik boyadır. Yüzeylerde çatlak dökülme ve aşınma vardır. Zemini ahşap kaplama ve betonarme şap, tavanı ise ahşap kaplamadır (Resim 4.84), (Resim 4.85). Döşeme ve tavanda çatlaklar ve aşınmalar mevcuttur.

Resim 4.81. 104 Hol giriş kapısı

Resim 4.82. 104 Hol güney duvarı

Resim 4.83. 104 Hol muhdes baca

Resim 4.84. 104 Hol zemin malzemesi

Resim 4.85. 104 Hol tavan kaplaması

105 Lavabo

Islak hacim olarak düşünölen ve zaman içinde yapıya eklenenen muhdes blok kütleinin ulaşılan ilk mekânıdır. Mahale kuzeyinde yer alan 72-182 cm ebatlarında kapı boşluğundan girilmektedir (Resim 4.86). Güney duvarında 1 adet 70-87 cm (P10) boyutlarında ahşap giyotin pencere yer almaktadır. Batı duvarı sağır olup lavabo bulunmaktadır (Resim 4.87). Doğu duvarın da ise 73-195 cm (K12) ve 74-197 cm (K12) ebatlarında 2 adet ahşap kapı vardır (Resim 4.88). Zemini karomozaik kaplama, tavanı ise sıva üzeri kireç badanadır (Resim 4.89), (Resim 4.90).

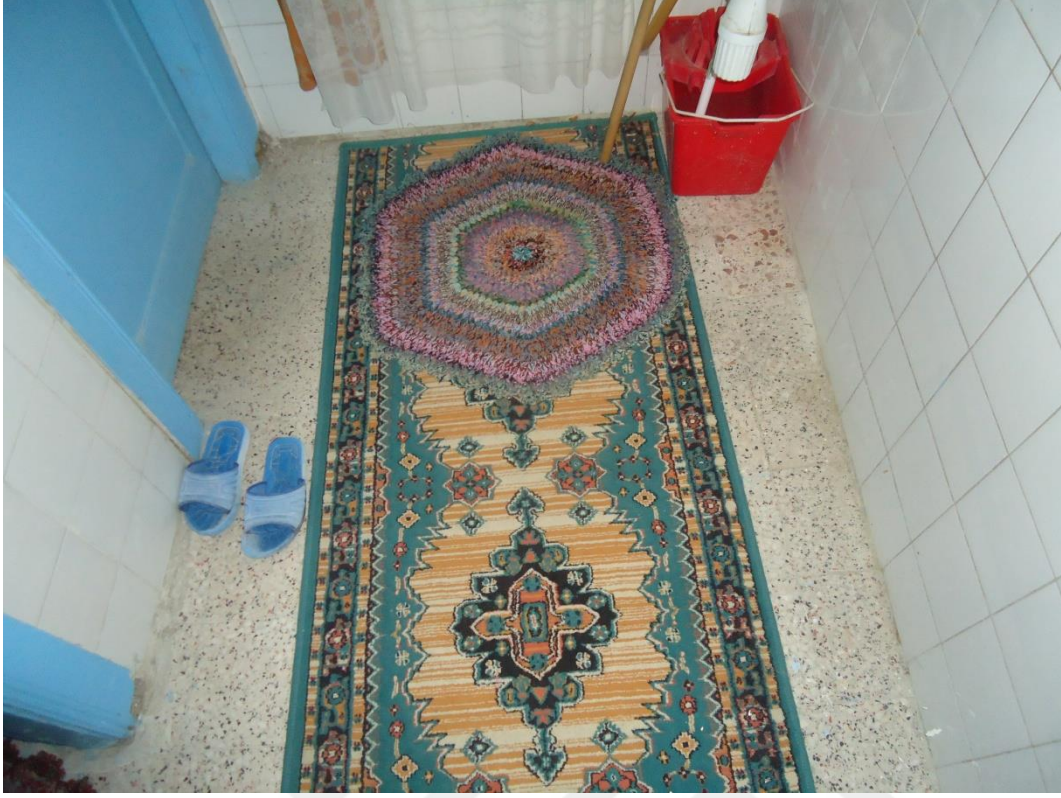
Resim 4.86. 105 Lavabo kapı boşluğu

Resim 4.87. 105 Lavabo güney-batı duvarı

Resim 4.88. Mahal doğu duvarı

Resim 4.89. 105 Lavabo zemin kaplama

Resim 4.90. 105 Lavabo tavan malzemesi

106 Wc

Muhdes blok kütle içindeki mekânlardan biridir. Batı duvarındaki 73-195 cm (K12) boyutlarındaki ahşap kapı ile girilmektedir. Doğu duvarına takılmış klozet yer almaktadır (Resim 4.91). Kuzey duvarında 1 adet 41-63 cm (P11) ebatlarında ahşap havalandırma penceresi bulunmaktadır (Resim 4.92). Duvarlar zeminden 140 cm yüksekliğinde seramik, geri kalan kısımlar ise sıva üzeri plastik boyadır. Zemini karomozaik kaplama, tavanı ise sıva üzeri kireç badanadır (Resim 4.93).

Resim 4.91. 106 Wc genel görünüm

Resim 4.92. 106 Wc havalandırma penceresi

Resim 4.93. 106 Wc tavan malzemesi

107 Banyo

Muhdes blok kütle içindeki son mekândır. Batı cephesindeki 74-197 cm (K12) ölçülerindeki ahşap kapı girilmektedir. Güney duvarda 1 adet 41-63 cm (P11) ebatlarında ahşap tek kanatlı pencere mevcuttur (Resim 4.94). Kuzey ve batı duvarları sağırdır. Duvarlar zeminden 160 cm yüksekliğinde seramik, geri kalan kısımlar ise sıva üzeri plastik boyadır (Resim 4.95). Zemini karomozaik kaplama, tavanı ise sıva üzeri kireç badanadır (Resim 4.96).

Resim 4.94. 107 Banyo havalandırma penceresi

Resim 4.95. Duvar malzemeleri

Resim 4.96. 107 Banyo havalandırma penceresi

201 Sofa

101 mahalinden 12 basamaklı ahşap merdiven ile 201 Sofa mahaline çıkılmaktadır (Resim 4.97), (Resim 4.98). Batı duvarında balkona çıkış için kullanılan 125-223 cm (K15) ebatlarında çift kanatlı ahşap kapı yer almaktadır. Kapının her iki yanında 68-180 cm (P14) ve 67-180 cm (P14) boyutlarında 2 adet ahşap giyotin pencere bulunmaktadır (Resim 4.99). Kuzey duvarında 1 adet 130-225 cm (K13) ölçülerinde çift kanatlı ahşap kapı, güney duvarında ise 94-225 cm (K14) ebatlarında 1 adet ahşap tek kanatlı kapı yer almaktadır. Mahalin doğusunu özgün merdiven korkuluğu sınırlandırmaktadır ve duvarda 1 adet 77-140 cm P(16) ölçülerinde tahrip edilmiş ahşap giyotin pencere vardır (Resim 4.100), (Resim 4.101). Tüm duvarların bitiş malzemesi sıva üzeri plastik boyadır. Yüzeylerde kılcal çatlaklar ve yüzeysel aşınmalar mevcuttur. Zemini ahşap kaplama, tavanı ise çıtalı ahşap kaplamadır (Resim 4.102), (Resim 4.103).

Resim 4.97. 201 Sofa mahaline çıkan ahşap merdiven

Resim 4.98. 201 Sofa mahaline çıkan ahşap merdiven basamakları

Resim 4.99. 201 Sofa batı duvarı

Resim 4.100. 201 Sofa doğu duvarı

Resim 4.101. 201 Sofa doğu duvarı, ahşap giyotin pencere

Resim 4.102. 201 Sofa zemin kaplaması

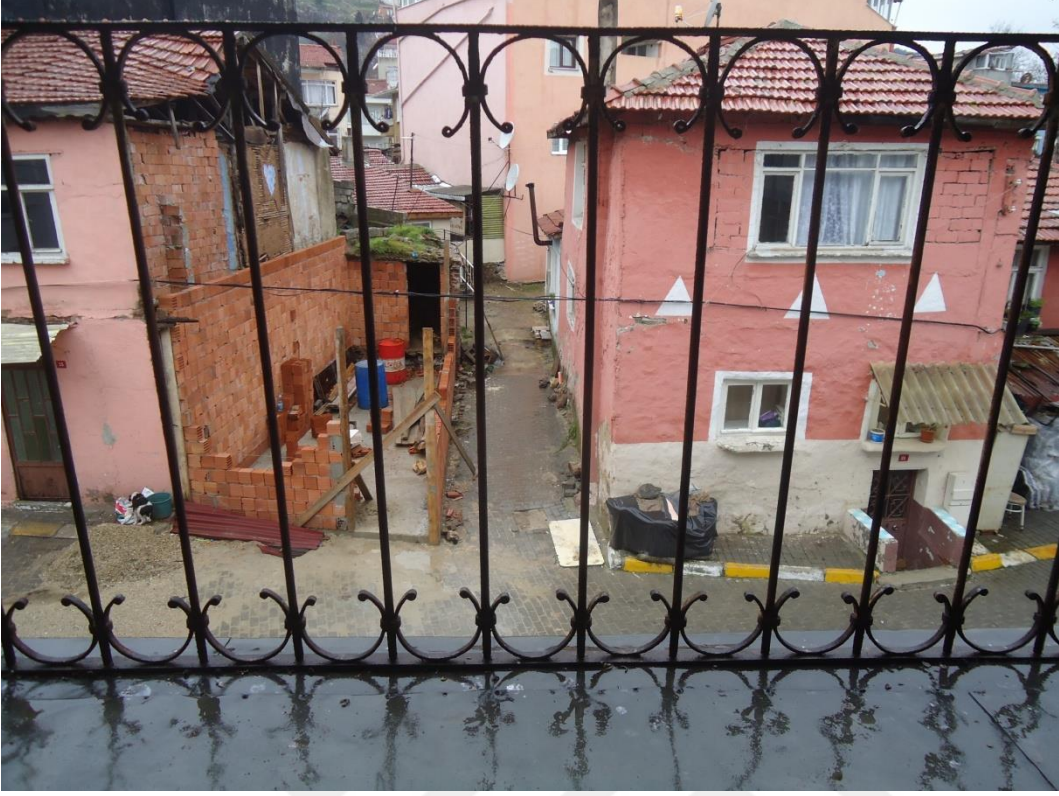
Resim 4.103. 201 Sofa tavan kaplaması

202 Balkon

201 Sofanın batısında yer alan balkona 125-223 cm (K15) ebatlarındaki çift kanatlı ahşap kapı ile geçilmektedir. Avşar sokağına bakan balkonun zemini sac kaplamadır (Resim 4.104). Batısında ve kuzeyinin az bir bölümünde ferforje korkuluk mevcuttur (Resim 4.105). Tavanı ise ahşap kaplamadır (Resim 4.106).

Resim 4.104. 202 Balkon zemin kaplaması

Resim 4.105. 202 Balkon ferforje korkuluk

Resim 4.106. 202 Balkon tavan kaplaması

203 Oda

Yapının kuzeyinde yer mekâna, güney duvarında yer alan, 130-225 cm (K13) ebatlarındaki çift kanatlı ahşap kapıdan giriş sağlanmaktadır (Resim 4.107). Batı duvarında 86-180 cm (P13) boyutlarında 2 adet ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Kuzey duvarında ise 84-180 cm (P13) ve 82-180 cm (P13) ebatlarında 2 adet ahşap giyotin pencere mevcuttur (Resim 4.108). Doğu duvarı ise sağırdır. Duvarın bitiş malzemesi sıva üzeri plastik boyadır. Duvar yüzeylerinde çatlaklar, aşınma ve dökülmeler mevcuttur (Resim 4.109). Yapının en nitelikli tavan kaplaması bu mahalde mevcuttur. Tavanı, işlemeli çıtalı ahşap tavan kaplaması yapılmıştır. Tavanın ortasında elips şeklinde işlemeli ahşap vardır (Resim 4.110). Geneli sade olan yapıda, süslemenin olduğu tek mekân denilebilir. Zemin ise ahşap kaplamadır. Tavan ve döşemede aşınmalar mevcuttur.

Resim 4.107. 203 Oda giriş kapısı

Resim 4.108. 203 Oda kuzey duvarı

Resim 4.109. 203 Oda doğu duvarı

Resim 4.110. 203 Oda tavan kaplaması

204 Oda – 205 Yüklük -206 Hol

Yapının güneyinde konumlanan mahale, kuzey duvarındaki, 94-225 cm (K14) boyutlarındaki tek kanatlı ahşap kapıdan giriş sağlanmaktadır (Resim 4.111). Batı duvarında 82-174 cm (P15) boyutlarında 2 adet ahşap pencere, güney duvarında ise 84-174 cm (P15) ebatlarında 1 adet ahşap giyotin pencere yer almaktadır (Resim 4.112). Mekânın doğu duvarında gömme dolap yer almaktadır. Dönem içinde dolap kapakları yağlı boya ile boyanarak niteliksiz tadilatlarla maruz kalmıştır (Resim 4.113). Ek olarak dolap düzeninde oynamalar yapılmıştır. Şöyle ki; alt kattan gelen mutfak bacası dolap içindeki 205 yüklük mahalinden geçirilmek suretiyle çatıya ulaştırılmıştır. Bu nedenle dolap bölmeleri tekrar revize edilmiştir. Ek olarak dolap içinde güney duvar yüzeyine kapı açılarak, 206 holü oluşturulmuş, bu sayede muhdes blok kütleinin damı olan 207 terasa çıkış sağlanmıştır (Resim 4.114). Duvarların bitiş malzemesi sıva üzeri plastik boyadır. Tüm duvar yüzeylerinde çatlaklar ve boya-sıva dökülmeleri mevcuttur (Resim 4.115). 204 mahalini ahşap kaplama, tavanı ise çitalı ahşaptır (Resim 4.116). Zamana bağlı olarak aşınmalar ve yıpranmalar fazlası ile mevcuttur. 205 mahalini döşemesi ahşap kaplama, 206 mahalini ise beton şaptır (Resim 4.117). Her iki mahalini tavanı ise ahşap kaplamadır.

Resim 4.111. 204 Oda giriş kapısı

Resim 4.112. 204 Oda güney-batı duvarları

Resim 4.113. 204 Oda doğu duvarı, ahşap dolap

Resim 4.114. 206 Hol, terasa açılan kapı

Resim 4.115. 204 Oda güney duvardaki deformasyonlar

Resim 4.116. 204 Oda tavan kaplaması

Resim 4.117. 206 Hol döşeme malzemesi

207 Teras

Sonradan oluşturulan 206 hol mekânın güney duvarına açılan muhdes 92-192 cm (K16) boyutlarındaki ahşap kapı ile 207 teras mahaline girilmektedir. Zaman içinde yapıya eklenen mahal muhdes blok kütleinin damıdır (Resim 4.118). Mekânın güney ve batı sınırlarında parapet üzeri ferforje korkuluk vardır. Zeminini ise beton şaptır (Resim 4.119).

Resim 4.118. 207 Teras genel görünüm

Resim 4.119. 207 Teras parapet üzeri ferforje korkuluk

4.2.4. Taşıyıcı elemanlar

Temeller

Sondaj çalışması yapılamadığından dolayı, bu tez kapsamında temeller incelenememiştir. Yığma taş duvar temelleri oluşturulurken, belli bir derinlik oluşturduktan sonra örülen temellerin arası su basman seviyesine kadar çakıl ve toprak ile doldurulduğu bilinmektedir.

Duvarlar

Ana yapı kütesinde; zemin katta taş, birinci ve ikinci katta ise ahşap çatki arası kerpiç duvar kullanılmıştır. Bu yapım şekli, bulunduğu doku içinde az sayıda kalmış diğer konaklar ile benzerlik göstermektedir. Yapının güney doğu köşesine ek olarak yapılan muhdes blok kütenin, zemin katı taş, birinci katı ise tuğla duvardır. Bahçe içine yapılan tüm muhdes mekânlarda ise tuğla duvar kullanılmıştır.

Ana yapı zemin kattaki taş duvar kalınlıkları 46-66 cm arasında değişmektedir. Tüm duvar yüzeyleri bölge tipolojisindeki diğer yapılar gibi sıvalıdır. Dönem içinde fazlası ile müdahaleye maruz kalan taş duvarların hem iç yüzeyde, hem dış yüzeyde bitiş malzemesi sıva üzeri plastik boyadır. Duvar yüzeylerinde çatlaklar, sıva ve boya dökülmeleri ve neme bağlı deformasyonlar mevcuttur (Resim 4.120).

Ana yapı birinci ve ikinci kattaki duvar kalınları, 16-21 cm aralığında değişiklik göstermektedir. Her iki katta da duvarlar, dönem özelliğini yansıtan ahşap çatki arası kerpiçtir (Resim 4.121). Duvarların iç yüzeylerinin bitiş malzemesi sıva üzeri plastik boya, dış yüzeyde ise ahşap kaplamadır. İç yüzey sıvalarında bilhassa neme bağlı olan doğal etkenler kaynaklanan bozulmaların yanında, sıva da dökülme, çatlaklar yer almaktadır. Dış cephede ise, geçen zaman içinde ahşap cephe kaplamalarında çürüme, parça kaybı ve mukavemetlerinde büyük oranda azalma mevcuttur (Resim 4.122).

Resim 4.120. Zemin kat taş duvarda meydana gelen deformasyonlar

Resim 4.121. Ahşap çatkı arası kerpiç duvar

Resim 4.122. Ahşap dış cephe kaplamalarında oluşan deformasyon

Döşemeler

Ana yapının zemin katında Z01, Z02 ve Z05 mahallerinin döşemeleri zaman için niteliksiz onarımlar ile karomozaik kaplanarak özgün halinden fazlası ile uzaklaşmıştır. Z04 Depo mahalinde ahşap kaplama mevcuttur. Ahşap zemin yüzeyinde aşınma bulunmaktadır (Resim 4.123). Birinci ve ikinci kat döşemlerinde ise ahşap kirişleme üzeri ahşap kaplamadır. Tavan ve döşeme kaplamalarında bir parça kaybı olmamasından ötürü ahşap kirişler net olarak görülememiştir. Fakat yapılan detaylı belgeleme sonucunda, birinci kat döşemesinde 20 cm civarı, ikinci kat döşemesinde ise 10 cm civarı ahşap kiriş kullanıldığı net bir şekilde söylenebilir (Şekil 4.1).

Muhdes blok kütlede, zemin katında bulunan Z06 mahalinin döşemesi beton şaptır. Birinci katında bulunan 105, 106 ve 107 mahallerinde ise betonarme döşe yapılmış, üzeri karomozaik kaplanmıştır. Bahçenin doğu duvarında sonradan yapılan Z08, Z09 ve Z10 mahallerinin döşemeleri de beton şaptır.

Resim 4.123. Ahşap zemin yüzeyinde oluşan aşınma

Şekil 4.1. Döşeme kiriş kalınlıkları

Çatı

Yapı kırma çatı konstrüksiyonuna sahip olup, üstü marsilya tipi kiremit ile kaplıdır. Dönem içinde marsilya tipi kiremit kaplanması, çatının müdahaleye maruz kaldığının en önemli göstergesidir (Resim 4.124). Ahşap alın tahtalarında yer yer deformasyonlar ve parça kayıpları mevcuttur. Güneşin etkisine maruz kaldığından ötürü ahşap malzemelerde renk değişimi bulunmaktadır. Özellikle batı cephesinde belirgin şekilde şakul bozukluğu vardır. Alın tahtası üzerinde yer alan yağmur oluklarında tahribat söz konusudur (Resim 4.125).

Resim 4.124. Kırma çatı görünümü ve marsilya tipi kiremit kaplama

Resim 4.125. Alın tahtası ve yağmur oluklarında oluşan deformasyonlar

4.2.5. Mimari elemanlar

Pencereler

Yapıda genel anlamda büyük oranda özgünlüğünü koruyan pencereler mevcuttur. Bunun yanında dönem içinde yeniden oluşturulmuş pencerelerle beraber, tamirat sonrası değiştirilmiş pencereler de vardır.

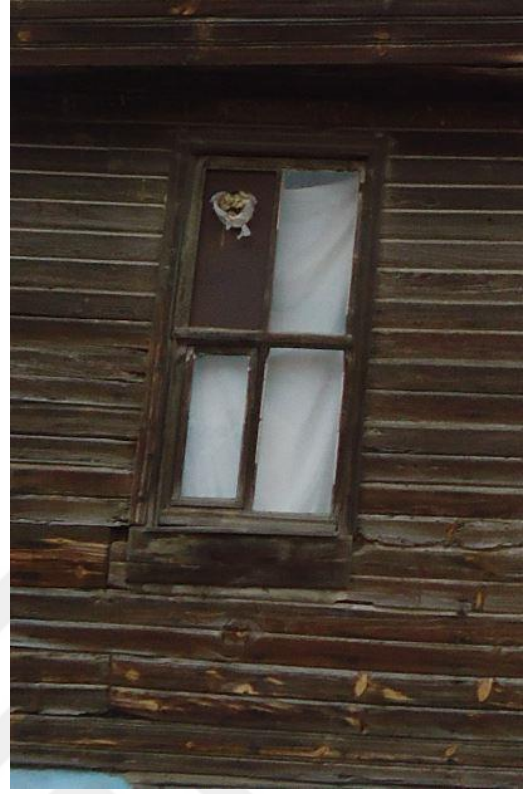
Batı cephesindeki pencerelerde; zemin kat Z01 Oda+Mutfak mahaline bakan ahşap çift kanatlı pencere, yapılan niteliksiz onarımlar sırasında sonradan açılmıştır. Buna ek olarak 204 Oda mahalinde, batı duvarındaki kuzey yönde bulunan giyotin pencere, özgün pencere kurgusuna göre yeniden yapılmıştır (Resim 4.126). Bunlar dışındaki tüm pencereler özgündür. Özgün pencerelerden, 102 Oda mahalinin batı duvarındaki kuzey yönde bulunan giyotin pencerenin dörtte biri metal eleman ile kaplanmıştır (Resim 4.127).

Kuzey cephesindeki pencerelerde; ikinci kat 203 Oda mahalinin batı yönündeki pencere, özgün pencere kurgusuna göre yeniden yapılmıştır (Resim 4.128). Zemin katta Z04 Depo mahaline dönem içinde yapılan niteliksiz müdahaleler ile kapı ve pencere boşlukları açılmıştır (Resim 4.129). Bu pencere dışındaki pencereler özgündür.

Güney cephesindeki pencerelerde; zemin kat Z01 Oda+Mutfak mahaline bakan ahşap çift kanatlı pencereler dönem içinde değiştirilmiştir (Resim 4.130). 105 Lavabo mahalinin havalandırma penceresi, tadilatlar sırasında sonradan yapılmıştır. Bu pencere dışındaki pencereler özgündür.

Resim 4.126. Yeni açılan pencere ve yeniden yapılan pencere

Resim 4.127. Metal eleman ile kaplanan giyotin pencere

Resim 4.128. Kuzey cephe, yeniden yapılan pencere

Resim 4.129. Kuzey cephe, niteliksiz onarım ile değişen pencere

Resim 4.130. Güney cephe, niteliksiz onarım ile değişen pencereler

Kapılar

Yapının geneli itibari ile süsleme ve bezemesi olmayan sade kapıları olduğunu söyleyebiliriz. Konağın en nitelikli kapısı batı cephesindeki giriş kapısıdır. Sade ahşap işlemesi olan kapı çift kanatlıdır. Dönem içinde niteliksiz birçok müdahaleye maruz kalan kapının üzeri yağlı boya ile boyanmıştır ve kapı kanatlarında deformasyonlar mevcuttur (Resim 4.131). Kuzey cephesinde, Z04 Depo mekânına sonradan demir kapı yapılarak sokağa bağlanmıştır. Aynı şekilde, güney cephede Z01 Oda+Mutfak mahalindeki ahşap kapı ile bahçeye çıkış sağlanmıştır.

Zemin kat tüm mahal giriş kapıları tadilat sırasında değiştirilmiştir. Bu katta özgün kapı kalmamıştır. Birinci katta, 103 Oda ve 104 Oda mahallerinin kapıları özgün ahşap tek kanatlı kapıdır. 104 Hol mahali dönem içinde, muhdes blok kütleye ulaşmak adına, kurgulandığı için oluşturulan kapı boşluğu muhdestir. Fakat kapı kanadı özgündür. Bu durum hipotetik olarak şöyle ifade edilebilir: Niteliksiz müdahaleler yapıldıktan sonra 101 Sofa mahalinde görsel birliktelik sağlamak için zemin kattaki özgün kapı kanatlarından birinin buraya takılma ihtimali bulunmaktadır (Resim 4.132). Buna ek olarak muhdes blok kütle içinde yer alan 106 Wc ve 107 Banyo mahal kapıları da muhdes olup bir değer taşımamaktadır. İkinci katta 203 Oda ve 204 Oda mahal giriş kapıları özgündür. Yapının en nitelikli mekânı olan 203 Oda' ya giriş çift kanatlı ahşap giriş kapısından olmaktadır. Kapı dönem içinde yağlı boya ile boyanmıştır (Resim 4.133). 204 Oda mahaline giriş tek kanatlı, niteliksiz onarım sonucu yağlı boya ile boyanmış tek kanatlı ahşap kapı ile olmaktadır (Resim 4.134). 202 Balkon mahaline çıkış, çift kanatlı ahşap kapı ile olmaktadır. Bunun yanında terasa çıkış ise muhdes tek kanatlı ahşap kapı sağlanmaktadır. 206 Hol kapısı da bu kattaki bir diğer muhdes kapıdır.

Resim 4.131. Ana giriş kapısı

Resim 4.132. 103 Oda ve 104 Oda giriş kapıları

Resim 4.133. 203 Oda giriş kapısı

Resim 4.134. 204 Oda giriş kapısı

Merdivenler

Yapıda 2 adet ahşap merdiven yer almaktadır. Z05 Giriş mahalinde yer alan ahşap merdiven, mekânın kuzey duvarına tutunmuştur (Resim 4.135). 8 basamakla kurgulanan merdivenin ilk basamağı taştır. 2 ahşap taşıyıcının üzerine basamaklar oturtulmuştur ve merdiven altı Z03 Depo olarak kullanılmaktadır. Yapının ikinci merdiveni 101 Sofa mahalinin doğu duvarına tutunan özgün ahşap merdivendir (Resim 4.136). Düz ve açılı basamaklardan oluşan ahşap merdivende 12 rıht vardır. Korkulukları özgündür. Merdivenin güney ucu pahlı bir şekilde dönmektedir (Resim 4.137). Merdivenin altı depo olarak kullanılmaktadır.

Resim 4.135. Z05 Giriş mahalindeki ahşap merdiven görünümü

Resim 4.136. 101 Sofa mahalindeki ahşap merdiven görünümü

Resim 4.137. 101 Sofa mahalindeki merdivenin pahlı dönen köşesi

Yüklük, Dolaplar

Konağın zemin katında yüklük ve dolap yoktur. Birinci kat 102 Oda özgün ahşap dolap yer almaktadır. Derinlik 60 cm civarındadır. 4 kapaklı olan dolabın, kapakları sade ve bezeme yoktur. Dolap üzerinde 21 cm derinlikte lambalık vardır. Dolabın özgün dolap kilitleri korunmaktadır. Dönem için maruz kaldığı niteliksiz onarımlar sonucu yağlı boya ile boyanmıştır (Resim 4.138). İkinci dolap, 204 Oda mahalinin doğu duvarında bulunmaktadır. Dolabın tasarım dili, kapı ve diğer dolap dilinden fazlası ile farklı olması sonradan yapıldığı hakkında önemli veri vermektedir. Buna ek olarak, dolap iç bölümlerinin mutfaktan gelen bacaya göre düzenlenmesi bu ihtimali kuvvetlendirmektedir. Bu veriler ışığında, bacayı ve terasa açılan kapıyı gizlemek için, sonradan yapıldığını söylemek mümkündür. 110-115 cm aralığında derinliği bulunan dolabın üzeri yağlı boya ile boyanmıştır (Resim 4.139). Yapıda yer alan açık yüklük 103 Oda mahalinde yer almaktadır. 104 Hol mahalini oluşturabilmek için, 103 Oda'ya sonradan eklenen muhdes duvar üzerine yapılan açık yüklük niteliksiz olup bir değer taşımamaktadır.

Resim 4.138. 102 Oda mahalindeki ahşap dolap görünümü

Resim 4.139. 204 Oda mahalindeki ahşap dolap görünümü

Tavan

Konağın tüm mahallerinde tavan kaplaması mevcuttur. Zemin kat genelinde, Z05 Giriş mahali hariç, diğer mahallere sonradan ahşap kaplama eklenmiştir. Z05 Giriş mahalindeki tavan kaplaması ise, yağlı boya ile boyanmış ve yüzeysel deformasyonları barındırmaktadır (Resim 4.140). Birinci katta 104 Hol ve muhdes blok kütle tavanları sonradan yapılmıştır. Bunun dışında kalan mahallerde sade ahşap tavan kaplaması mevcuttur. İkinci katta, 204 Oda mahalinin plan düzleminde yapılan değişikliklerden ötürü tavan kaplamasında müdahaleler vardır. Konağın en nitelikli mekânı olan 203 Oda mahalinin tavanı da en özellikli tavadır. Tavan kaplamasında ikinci bir dikdörtgen oluşturulup, köşeleri üçgen ile dönülmüştür (Resim 4.141). Tavanın ortasında ahşap işlemeli göbek bulunmaktadır (Resim 4.142).

Resim 4.140. Z05 Giriş mahali tavan kaplaması görünümü

Resim 4.141. 203 Oda mahali tavan kaplaması görünümü

Resim 4.142. 203 Oda mahali ahşap tavan göbeği

4.3. Fiziksel Durum

Zaman içinde, değişen kullanıcıları tarafından, yapıyı daha fonksiyonel hale getirmek için yapılan müdahaleler ve atmosferik etkenler sonucu değişmeler, bozulmalar mevcuttur. Bu değişme ve bozulmalar, insanların yaptığı müdahaleler ve doğal etkenlerden kaynaklanan bozulmalar olarak iki ana başlıkta incelenmiştir.

4.3.1 İnsanların neden olduğu bozulmalar

Gerek konfor şartları yüksek bir yaşam sağlamak gerekse de zaman içinde deformasyona uğrayan yerlerin onarımını yapmak sebebi ile yapı birçok müdahaleye maruz kalmıştır. Bu müdahaleleri şu şekilde sıralanabilir:

- Islak hacim ihtiyacını karşılamak üzere, yapının güneydoğu köşesine muhdes tuvalet bloğu eklenmiştir (Bkz. Resim 4.22).

- Kuzey cephe ikinci kat kotunda, deforme olan ahşap cephe kaplamalarının yerine sac kaplama yapılmıştır (Bkz. Resim 4.17).
- Bahçeye Z06 Odunluk, Z08 Odunluk, Z09 Kümes, Z10 Kümes ve Z11 Garaj mahalleri eklenmiştir.
- Yapının çatısı marsilya tipi kiremit ile kaplanmıştır (Bkz. Resim 4.124).
- 104 Hol mahali oluşturulurken 103 Oda mahaline duvar eklenmiş ve açık yükler olarak işlevlendirilmiştir (Bkz. Resim 4.78).
- Bahçe duvarının hem malzemesi hem de kotu ile alakalı düzenleme yapılmıştır.
- Kapı ve pencerelerden bir kısmı değiştirilmiş olup, zemin kat kotunda batı ve kuzey cephelerine yeni pencere ve kapı açıklıkları yapılmıştır.
- Cephe, pencere, kapı ve dolap üzerine yağlı boya tatbiki bulunmaktadır.
- Zemin kat planında şap ve karomozaik kaplama uygulaması mevcuttur.
- Cephelerde aydınlatma elemanları ve kablo tatbikleri vardır.

4.3.2 Doğa etkisi ile olan bozulmalar

Doğal etkenler konakta kullanılan malzemelerin yapısını doğrudan etkileyen faktörlerdendir. Bu bağlamda bölge düşünüldüğünde; nem, yağmur, rüzgâr, sıcaklık farkları, güneş ışığı doğal etkenler başlığı altında sayılabilir. Bu etkenlerin yapıda oluşturduğu bozulmalar şu şekilde sıralanabilir:

- Bu kategorideki bozulmaların en yoğun görüldüğü yer, cephe elemanlarıdır. Cephedeki ahşap kaplamalarda bilhassa nemden ötürü kimyasal değişme meydana gelmiş ve mukavemetlerinde azalma vardır (Bkz. Resim 4.16).
- Cephedeki tüm ahşap elemanlarda, renk değişimi mevcuttur. Bununla beraber cephede, yağmur suyu kaynaklı kirlenmeler vardır.
- Dönem içinde yer yer tadilatlar maruz kalan zemin kat kotu taş duvar üzeri sıvalarında, kabarma ve dökülme olmuştur (Resim 4.143).
- Mekân duvarında sıva çatlakları, dökülmeleri ve aşınmalar mevcuttur (Bkz. Resim 4.35).
- Konağın alın tahtalarında şakul bozukluğu ve sehim vardır. Buna ek olarak kirlenme ve mukavemetinde kayıp vardır.

Resim 4.143. Zemin kat taş duvar üzeri sıvada oluşan deformasyon

5. RESTİTÜSYON

5.1. Restitüsyon Kavramı

Ahunbay'a göre restitüsyon; sonradan değişikliğe uğramış, kısmen yıkılmış ya da yok olmuş yapıların ilk tasarımlardaki ya da belirli tarihteki durumlarının, yapı üzerindeki izlerden, yapıya ait fotoğraf çizim gibi belgelerden yararlanarak, plan, kesit, görünüş veya maket ile anlatılmasıdır [12].

Restitüsyon çalışması, doğru tespit ve araştırmalar ışığında, yapıldığı ilk dönemden itibaren geçirdiği dönemleri belirlemek üzere yapılan bir bilimsel çalışmadır. Bir başka deyişle, restorasyon safhasında olabilecek en az ve en nitelikli müdahale için yapılan bir altlık çalışmasıdır. Çalışılan tescilli konakta dönem içinde bir çok değişikliğin yapıldığı saptanmış ve tespit edilen verilere göre bir çalışma yapılarak restorasyon çalışmaları için bir temel oluşturulmuştur. Bu bağlamda, konak genelinde insan müdahalesi ve zaman içinde doğal olarak uğradığı değişimler analiz edilmiştir. Şuan yok olan veya büyük oranda parça kaybına maruz kalmış mimari elemanlar için, hem yapı içi hem yapı dışı karşılaştırmalar, sözlü kaynaklar ve yapıdan gelen izler doğrultusunda özgün halleri tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar neticesinde, restorasyon projesine yön verebilecek restitüsyon çizimleri ortaya çıkmıştır.

5.2. Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı

Restitüsyon çizimlerinin oluşturulmasında veri ve belge tespiti-analizi en önemli safhadır. Bu analizler değerlendirilirken de verilerin güvenilirliği, ortaya çıkacak restitüsyon çizimleri için çok önem arz etmektedir. Dönem içinde konak üzerinde, daha fonksiyonel ve konfor şartları yüksek bir yaşamı temin edilebilmek adına, değişiklikler yapıldığı mevcuttur. Bununla beraber doğal süreç içinde gerçekleşen bozulmalar da vardır. Tüm bu durumların analiz edilebilmesi için; yapı geneli tetkikler tamamlanarak, benzer örnekler ile kıyaslama yapılarak, sözlü kaynaklara ilaveten mimari gereklilik göz önünde bulundurularak restitüsyon analiz paftası oluşturulmuştur.

Güvenirlilik dereceleri kendi içinde değerlendirildiğinde, yapının özgün özelliklerine ulaşmada en önemli veri kendisinden elde edilen kesin bilgilerdir. Sonrasında bize yön verebilecek ikinci güvenirlilik derecesi, yapının kendi içinde karşılaştırılması sonucu elde edilen bilgilerdir. Aynı dönemde yapılmış yapılar ile kıyaslama sonucu elde edilen veriler üçüncü güvenirlilik derecesini oluşturmaktadır. Tatmin edici kaynaklar bulunamadığında mimari kurguya göre olması gereken müdahaleler, mimari gereklilik bağlamında değerlendirilen dördüncü güvenirlilik derecesidir.

Tescilli konak için yapılan restitüsyon çalışmalarında güvenirlilik dereceleri içinde değerlendirilen veriler şu şekilde sıralanabilir:

A. Yapının kendisinden elde edilen bilgiler

Varlığı bilenenler

Yapılan rölöve çalışmaları sonucunda, yapıda olduğu kesin olarak tespit edilendir.

İzi olan, yeri, boyutu, malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

Yapıda yer aldığı kesin olarak tespit edilen fakat boyut malzeme ve yeri, yapı içi karşılaştırma sonucu belirlenenlerdir. Muhdes blok kütle ve bahçe de yer alan muhdes mekânların komple kaldırılması, Z01 Giriş mekânındaki 3 basamaklı merdivenin ve Z02 Hayat mahalindeki ahşap merdivenin düzenlenmesi, 101 Sofa mahalinin revize edilmesi, 201 Sofa batı cephesinde ortada yer alan pencere, rölöve 104 Hol mekânının batı duvarının kaldırılıp, kuzey duvarındaki kapısının iptal edilmesi bu bağlamda ele alınmıştır.

İzi olmayan, yeri, boyutu, malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

Yapıda izi olmayan fakat yeri, ölçüsü, boyutu, formu yapı içinde benzer mimari elemanlar ile karşılaştırma sonucu bilgi edinilen mimari öğeleri kapsamaktır. Z03 Oda ve Z04 Oda mahal kapıları, 203 Oda kapısı, Z04 Oda Zemin kaplaması, 101 Sofa-102 Oda- 103 Oda-203 Oda mahallerinin tavan kaplamaları bu kapsamda ele alınmıştır.

B. Yapı dışındaki kaynaklardan elde edilen veriler

İzi olan, boyutu, malzemesi ve formu benzer yapı karşılaştırma sonucu bilinenler

Yeri, izi belli olan boyut ve malzeme konusunda, benzer yapı ile karşılaştırma sonucu bilgi edinilen mimari elemanları kapsamaktadır. Z03 Oda mahalinin kuzey duvarında yer alan kapı ve pencerenin iptal edilmesi, Z04 Mutfak güney duvarındaki kapı açıklığının sağında kalan pencerenin ile aynı mahalın batı duvarındaki pencere açıklığının kapatılması bu bağlamda ele alınmıştır.

İzi olmayan, boyutu, malzemesi ve formu benzer yapı karşılaştırma sonucu bilinenler

Yapı genelinde izi bulunmayan fakat yeri, boyut ve malzeme konusunda, benzer yapı ile karşılaştırma sonucu bilgi edinilen mimari elemanları kapsamaktadır. Kıрма çatı formunun ve alaturka kiremit kaplamasının belirlenmesi bu kapsamda yer almaktadır.

C. Mimari gereklilik

Tatmin edici kaynaklar bulunamadığında, mimari kurguya göre olması gereken müdahaleleri kapsamaktadır. Z05 bahçe kapısının yeri ve malzemesi, rölöve Z05 Giriş mahalindeki K4 tek kanatlı ahşap kapının kaldırılması, Z01 Giriş mahali zemin kaplaması bu bağlamda değerlendirilmiştir.

5.2.1 Karşılaştırmalı çalışma

Konak genelinde yapıdan gelen izler ve yapı içi karşılaştırma sonucunda net verilerin elde edilemediği durumlar için karşılaştırmalı çalışma yapılmıştır. Bu bağlamda zemin kat kotunda bulunan pencereler, ikinci katta yer alan balkon ve bahçe duvar yüksekliği araştırılmış, restitüsyon için kaynak oluşturulmuştur.

Hali hazırda batı cephesi zemin kat kotunda, Z01 Oda + Mutfak mahalinde pencere olduğu görülürken, simetriği olan Z04 Depo mahalinde ise pencere olmadığı görülmektedir. Bu durumun aksine Z04 Depo mahalinin Bahar Sokak cephesi olan kuzey duvarında ise

pencere bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda incelenen İstanbul konaklarında şu bilgilere ulaşılmıştır:

Dönem yapılarında zemin kat kotu mekânlarda pencere olup olmamasının ‘mahremiyet’ kavramı ile direkt ilgisi bulunmaktadır. Bu durumu Kuban, Klasik dönem konutlarda cephe tasarımını doğru değerlendirmek için Türk evi geleneğinde görsel mahremiyetin kültürel bir zorunluluk olduğunu unutmamalıyız şeklinde tanımlamıştır [23]. Divleli ise

konutlarda mahremiyet ve kullanım gereklerinden dolayı zemin kat daha çok depo olarak işlev görmekte diğer katlar ise yaşama mekânı olarak kullanılmaktadır. Bu durum kendini sokak cephesine en kısa yoldan yansıtmaktadır. Yaşama mekânına göre daha fazla iç yüksekliğe sahip olan giriş katının sokağa açılan pencerelerinin oldukça küçük tutulması, pencere ve giriş kapılarından baksa herhangi bir hareketliliğin olmaması giriş katı cephesini oldukça sade göstermektedir

şeklinde belirtmiştir [24]. 19 yy. itibari ile mahremiyet kavramında değişimler başlamıştır. Bu bağlamda İstanbul’daki günümüze ulaşamayan konutlar incelenmiş ve cepheler karşılaştırılmıştır. Dönem yapıları incelendiğinde; yaşam alanlarının giriş katına inmesi ile beraber pencerelere rastlandığı gibi, bunun aksine, zemin katın depo mahiyetinde kullanıldığı penceresiz yapılar tespit edilmiştir. Fakat zemin kat kotunda pencere bulunan yapıların pencerelerinin, simetrik olduğu ve genelde üst kat kotundaki pencerelerin hizasında olduğu görülmüştür. Bu pencere formlarının da üst kat pencere tipolojisinden farklı olduğu tespit edilmiştir. Boyut olarak değerlendirildiğinde, üst kattaki yaşam alanlarına göre daha küçük ebatlarda olduğuna rastlanmıştır. Tescilli konağın mevcut batı cephesi değerlendirildiğinde, Z01 Oda+Mutfak mahalinde bulunan pencerenin simetriğinde pencere bulunmadığı görülmektedir. Buna ek olarak Z01 Oda+Mutfak mahalinde bulunan pencerenin üst katta bulunan pencere hizasını tutmadığı tespit edilmiştir. Batı cephesi ve kuzey cephedeki pencere tiplerinin ve boyutlarının da farklı olduğu düşünülür ise, konağın zemin katının zamanında depo olarak kullanıldığı ihtimali yüksektir. Bu durumdan dolayı karşılaştırmalı çalışma sonucu zemin kat kotundaki batı ve kuzey cephelerdeki pencerelerin, kaldırılması uygun görülmüştür.

Resim 5.1. Altunizade’de ahşap konak [26]

Resim 5.2. Davutpaşa’da ahşap konak [26]

Resim 5.3. Çengelköy Havuzbaşı'ndaki ahşap konaklar [26]

Resim 5.4. Aziz Mahmut Külliyesi yakını ahşap konak [26]

Araştırma kapsamında hem balkonlu hem de balkonsuz yapılar tespit edilmiştir. Balkon tespit edilen yapıların 20. yy başında yapıldıkları söylenebilir. Balkonlu yapılara verilebilecek örnekler arasında Fener Balat'da yer alan konaklar gösterilebilir. 20. yy başındaki yapıların geçiş dönemi olduğu düşünüldüğünde, mahremiyet kavramı ile tasarlanmış balkonsuz konaklara da rastlanmıştır. Mevcut konaktaki balkonun altındaki

duvarda, dolgu malzemesi olarak tuğla görülmektedir. Özgün dolgu malzemesinin kerpiç olduğu düşünüldüğünde, tuğla dolgu malzemesinin görülmesi, dönem içinde olası bir müdahale durumunu beraberinde getirmiştir. Dolayısı ile yapıdan gelen izlere ek olarak, karşılaştırmalı çalışma sonucu yapılan tespitlerle beraber, restitüsyon kapsamında, balkonun kaldırılması uygun görülmüştür.

Dönemin konak bahçelerini Kuban şu şekilde tariflemiştir:

Kent içi konaklarının da diğer evler gibi arka bahçeleri vardı. Bu konaklara son dönem de doğrudan girilebildiği gibi, bir ön ve ya da yan bahçeden girilebilirdi. Konağın büyüklüğüne göre bu bahçe bütün servis bölümlerini içerebildiği gibi, bir ön kapıcıların, bekçilerin bulunduğu bir dış bahçe, ahır, samanlık, arabalık ve yatakhanelerin olduğu bir iç bahçeden de oluşabilirdi [25].

Bahçe duvar kotlarını ise Kuban şöyle ifade etmektedir:

Mahalle içlerindeki büyük konakların sağır duvarları ve vurgulanmış kapılarıyla belirgin olan görünümleri, 19. yüzyılın ikinci yarısında ve özellikle de 20.yüzyılın başında pek kalmamıştır. İstanbul'da II. Dünya Savaşı sırasında, geleneksel kent içi görünümü ancak Çamlıca, Kısıklı, Boğaziçi ve Anadolu yakasında sayfiye niteliğini koruyan yerlerde kalmıştı. Kent konakları çoğunlukla sokağa açılmışlar, kendilerini sokaktan ayıran yüksek duvarlarını genellikle yitirmişlerdir [25].

Günümüze ulaşmayan konakların envanterlerine bakıldığında, hem yüksek sağır bahçe duvarları hem de düşük bahçe duvarları tespit edilmiştir. Yapının mevcut durumundaki izlere de sadık kalınarak restitüsyon projesinde bahçe duvarı düşük kotta düşünülmüştür.

Resim 5.5. İbadethane Arkası Sokak'taki ahşap konak özgün duvar kotu, 1975 [26]

5.3. Restitüsyonda Kaynak Kullanımı Üzerine Değerlendirme

Restitüsyon kaynakları fiziksel ve işlevsel olarak 2 başlıkta incelenmiştir.

5.3.1. İşlevsel restitüsyon

Tescilli yapı ilk inşasında konak olarak işlevlendirilmiştir. Konak, zemin ve iki kattan oluşmaktadır. Zamanla mekânlarda değişimler gözlenirse de, yapılan tespitler sonucu inşa edildiği tarihten itibaren işlev değişikliği saptanmamıştır.

5.3.2. Fiziksel restitüsyon

Tescilli konak, bulunduğu mimari doku içinde, kimliğini koruyabilen sayılı örneklerden biridir. Dönem içinde maruz kaldığı niteliksiz onarımlar ile bozulma sürecine girmiştir. Yapıdaki bulunan iz ve örneklerden, yapı içi ve benzer yapı karşılaştırma sonucu elde veriler ele alınarak fiziksel müdahaleler aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

Muhdes blok kütleinin kaldırılması

Tescilli yapının güneydoğu köşesinde yer alan, zemini depo, birinci katı ıslak hacim olarak kullanılan, ikinci katından terasa açılan, kullanılan malzeme ve mimari dili ile sonradan eklendiği çok net olan kütle, restitüsyon projesi çalışması safhasında kaldırılmıştır. Kaldırılan kütleinin alanı, bahçeye eklenmiştir.

Bahçe

Bahçede bulunan rölöve Z08 Odunluk, Z09 Kümes, Z10 Kümes, Z11 Garaj mahalleri, yapım malzemesi itibari muhdes olduğu anlaşılmakta olup, restitüsyon projesi kapsamında kaldırılmıştır. Bu bağlamda, kaldırılan kütlelerin alanları bahçeye eklenmiştir. Bahçe duvarı kotu belirlenirken, karşılaştırmalı çalışmada elde edilen bilgilere binaen, rölöve kotuna sadık kalınmıştır.

Zemin kat

Rölöve Z05 Giriş mahalinin batı duvarında anomali tespit edilmiştir. Giriş kapısının güneyinde dikdörtgen prizması şeklinde, kuzeyinde ise dışbükey bir duvar kütleisi olduğu görülmüştür. Bu durum, cephe duvarında bir müdahalenin olma ihtimalini beraberinde getirmektedir. Konağa kuzeybatı silüetinden bakıldığında, giriş kısmındaki ahşap cephe kaplamalarının altında tuğla duvar örgüsü yer almaktadır ve ahşap kaplamalarının köşe birleşim noktasında derzlerinin örtüşmediği belgelenmiştir. Tüm yapı duvarlarında ahşap konstrüksiyon içinde kerpiç olup bu kısımda tuğla tespit edilmesi; dönem içinde olası bir müdahale ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Cephe duvarının birinci kata çıkan merdivenle

olan ilişkisi de göz önüne alındığında, konağın Rölöve Z05 Giriş mahali batı duvarının dışarıya kaydırılarak ikinci kat kotunda balkon oluşturabileceği kanaatine varılmıştır.

Rölöve Z05 Giriş mahali kuzey duvarına takılan merdivenin kendi içindeki izlerden yola çıkarak, sonradan bu kanada yerleştiği düşünülmektedir. Mahal batı duvarının dışarıya kaydırılarak ekstradan elde edilen alana, Rölöve 101 Sofa'ya çıkan merdiven eklendiği ihtimali vardır. Mekân sınırları genişletilmeden bu merdivenin çalışması mümkün olmayacağından, merdivenin in-situ yerine sonradan eklendiği düşünülmektedir. Bu duruma ek olarak, Rölöve 101 Sofa'ya çıkan merdiven kolundaki küpeşte ile, 101 Sofa'da kullanılan küpeştenin tiplerinin birbirinden farklı olması ve iki küpeştenin farklı kotlardan birleşmesi bu durumu destekler niteliktedir. Ayrıca merdiven basamaklarındaki korkuluk ile 101 Sofa mahalindeki korkuluğun birleşim noktasında malzeme kesit farklılığı tespit edilmiştir. Merdivenin özgün halinde, birinci kattan ikinci kata çıkan merdiven ile aynı yerde olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Rölöve Z05 Giriş mahali batı duvarındaki iki duvar parçasının, duvar taşıma esnasında oluştuğu ve merdiven önündeki duvar parçasının merdivene geçişi kolaylaştırması amacı ile dışbükey yapıldığı ihtimali vardır.

Konağın üst katları, orta sofalı plan şemasındadır. Tüm müdahalelere rağmen, üst ölçekten bakıldığında zemin katta da aynı kurgu gözlenmektedir. Merdiven in-situ yerine taşınma işleminin ardından, rölöve Z01 Oda+Mutfak mahali ile Z02 hol mahali arasındaki duvarın kaldırılarak L plan şemalı bir mekân kurgulandığı ihtimali bulunmaktadır.

Zemin kat özelinde özgün haline en yakın olan mahal rölöve Z04 Depo'dur. Söz konusu mekânın, sokak ile ilişkiyi sağlama adına, kuzey duvarında pencere ve kapı bulunmaktadır. Karşılaştırmalı çalışmada elde edilen veriler sonucu restitüsyon projesi kapsamında bu açıklıklar kapatılmıştır.

Birinci kat

Yapının birinci katı plan şeması bakımından büyük oranda özgünlüğünü muhafaza etmiştir. Asma katta yer alan korkuluklar özgün olup, kuzey tarafının merdiven taşıma sonrası ortadan kalktığı ihtimali bulunmaktadır.

Rölöve 102 Oda mahali, dolabından giyotin penceresine kadar tüm mimari öğeleri ile özgünlüğünü koruduğu tespit edilmiştir. Bu durumun tersine, rölöve 103 Oda mahalinde birçok niteliksiz müdahale mevcuttur. Muhdes blok kütle içindeki ıslak hacimlere bağlantıyı sağlamak adına, rölöve 103 Oda mahalinin doğu kısmı muhdes bir duvar ile bölünerek rölöve 104 Hol mekânı oluşturulduğu belgelenmiştir. Buna ek olarak rölöve 101 Sofa mahalinde, hole geçmek için bir kapı açılmıştır. Oluşturulan kapıda kullanılan kapı kanadı özgündür. Hipotetik olarak, rölöve 101 Sofa mahalinde görsel birlikteliği sağlamak için, zemin kattaki özgün kapı kanatlarından birinin burada değerlendirildiği düşünülebilir. Restitüsyon projesi kapsamında muhdes duvar kaldırılıp, kapı açıklığı kapatılarak özgün orta sofalı plan şeması oluşturulmuştur.

İkinci kat

Konağın ikinci katı plan kurgusu bakımından özgün halini korumaktadır. Yapının tüm kuzey kanadı mahallerinde olduğu gibi, rölöve 203 Oda mahali de tüm mimari öğeleri ile özgünlüğünü muhafaza ettiği tespit edilmiştir. Bu durumun tersi olarak ise, rölöve 204 Oda mahalinde birçok müdahale mevcuttur. Muhdes blok kütlelerin teras olarak kullanılan damına çıkışı sağlamak için rölöve 206 Hol mekânının güney duvarında muhdes bir kapı açıldığı belgelenmiştir. Açılan kapıyı gizlemek için 203 Oda mekânının doğusuna ahşap dolap kapağı eklenmiştir. Restitüsyon projesinde muhdes ahşap dolap kaldırılıp, mevcut terasa çıkışı sağlayan kapı kapatılmıştır. Dikdörtgen plan formunda 203 Oda mahali elde edilmiştir.

İkinci kat bazında en dikkat çekici değişikliğin ise rölöve 201 Sofa mahalinde olduğu düşünülmektedir. Bu mahalin altına denk gelen, zemin katta belirtilen batı duvarındaki dışarıya doğru genişleme hareketi ihtimali, mekânın fiziksel düzenini bozmuştur. Bu genişleme hareketinin, ikinci katta rölöve 202 Balkon mekânının oluşmasını sağladığı düşünülmektedir. Balkona çıkışı sağlamak için sofa mahalinin batı duvarında yer alan 3 pencereden, ortada olanının kapıya çevrildiği ihtimali vardır. Restitüsyon projesi kapsamında; yapıdan gelen verilere ek olarak karşılaştırmalı çalışma sonucunda balkon kaldırılıp, balkon çıkış kapısı giyotin pencereye dönüştürülmüştür.

Restitüsyon kapsamında cephedeki ve mimari öğelerin üzerindeki naylon, kablo gibi niteliksiz eklerden arındırılmıştır. Cephe hareketleri, plandaki oluşan revizelere göre düzenlenmiştir. Kuzey cephede ikinci kat kotunda yer alan sac kaplama kaldırılmış, yapı içi karşılaştırma sonucu ahşap cephe kaplaması ile tamamlanmıştır.

Konağın mevcut çatısı marsilya tipi kiremit ile kaplıdır. Benzer yapı karşılaştırma sonucu alaturka kiremit olarak düzenlenmiştir.

6. RESTORASYON

6.1. Yapının Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi

Yapının restorasyon safhası için olan analizleri; mimari özellikler, yapısal durum, çevresel faktörler ve sosyal faktörler olmak üzere 4 başlıkta değerlendirilmiştir.

6.1.1. Mimari özellikler

Çatalca ilçesi Avşar sokakta üzerinde 12 nolu yapı olan tescilli konak, dönem içinde hızla yok olan tarihi doku içinde mimari elemanları ve plan şeması ile çok az sayıda kalan nitelikli örneklerden biridir. Kent ölçeğinde değerlendirildiğinde değer taşıyan tarihi belge olarak bulunduğu bölgeye katkı sağlamaktadır. Yapım tarihi tam bilinmemekle beraber, 19 yy. sonu – 20 yy. başları olduğunu düşünülmektedir. Yapı zemin üzeri iki kattan oluşmaktadır. Bulduğu doku içinde bilhassa yapım tekniği ve özgü plan şeması ile diğer yapı gruplarından ayrılmakta ve özelleşmektedir.

Hâlihazırda kullanılmakta olan yapıda tespit edilen en büyük sıkıntı dönem içinde kullanıcıları tarafından hem yapıya hem bahçesine eklenen eklenti mekânlardır. Buna ilaveten doğal şartlara bağlı olarak malzeme deformasyonlardan kaynaklanan bozulmalar, niteliksiz onarımlar tespit edilmiştir.

6.1.2. Yapısal durum

Bugün kullanılmakta olan konağın fiziksel sorunları bulunmaktadır. Bahçe duvarlarında niteliksiz eklenti ve onarımlar vardır. Cephe ahşap kaplamalarında kesit kaybı ve neme bağlı olarak büyük oranda kimyasal bozulma mevcuttur. Zemin kat hem iç, hem dış duvar sıvalarında renk değişimi, çatlaklar, dökülme ve kabarmalar vardır. Zemin katta Z01 Oda+Mutfak, Z02 Hol ve Z 05 Giriş mahallerinin zemini karomozaik kaplanmıştır. Yapı mekânlarında eklenmiş muhdes duvarlar yer almaktadır. Tüm yüzeylerde kirlenme bulunmaktadır. Yapının geneli itibari ile pencereleri özgündür. Kapılarda ise, birinci ve ikinci kattakiler geneli itibari özgünlüğünü korumuştur. Tüm kapı, dolap ve tavan yüzeyleri yağlı boya ile boyanmıştır. Yapının saçak şakulünde kayma vardır, alın

tahtalarında neme bağlı olarak kesit kaybı ve kimyasal bozulma bulunmaktadır. Cepheye aydınlatma elemanlarının kabloları tatbik edilmiştir. Çatı dönem içinde marsilya tipi kiremit ile onarım görmüştür. Hali hazırda kiremitlerde kırılma vardır.

6.1.3. Çevresel faktörler

Çevre değişmeleri binanın yeniden değerlendirilmesini gerektirebilir. Sokak ölçeğinde, ada ölçeğinde veya sınırları çizilmiş bir çevrenin, öncelikli değerlerinin saptanması gerekmektedir. Çevreyi oluşturan yapay öğeler; eski ve yeni binalar, duvarlar, yollar, enerji hatları, kent mobilyaları, gürültü, iyi ve kötü koku gibi doğaya kimi iyi kimi kötü olarak insanın ekledikleridir [13].

Çatalca sınırları içinde bulunan konak sivil mimarlık örneği olarak tescil edilmiştir. Konağın bulunduğu bölgede yapılan betonarme konutlar, dokuyu bozan unsurların başında gelmektedir. Bu durum yakın çevre veya sokak silüetinin bozulmasına neden olmaktadır. Konağın restorasyon önerisi, koruma sürekliliğinin sağlanması ve büyük oranda tahrip olmuş kale içi dokusunda yapının tekil olarak kalması ve bölgedeki az sayıda kalmış geleneksel diğer yapıların restore edilmesine örnek teşkil etmesi bağlamında önem taşımaktadır. Bu durum aynı zamanda yöre halkında geleneksel özgün konutlarının korunması bilincinin gelişmesine de yardımcı olacaktır.

6.1.4. Sosyal faktörler

Yapıların restorasyonun da hedef toplumsal hizmet vermek ve korumada sürekliliği sağlamak olmalıdır. Özgün işlevlerin yok olması, arsa fiyatlarının yükselmesi, yapıların taşıyıcı olarak büyük masraflar gerektiren müdahale gereksinimi, kentsel boyutta koruma kararlarının gerektirdiği büyük masraflar, bu mali kaynakların kamu kuruluşlarınca sağlanamaması, yeni işlev vererek restorasyonu sağlayacak ekonomik kaynak yaratmayı en yaygın müdahale türü haline getirmiştir [14].

Yapıların, restorasyon aşamasında koruma sürekliliğini sağlamak önemlidir. Restorasyon projesinin amacı, kültürel ve tarihsel değer taşıyan konutun özgün özelliklerinin korunarak, gelecek nesillere ulaştırılmasıdır. Bu durum gerçekleştirilirken kullanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda işlevlendirilerek günümüz konfor şartlarına uyum sağlaması amaçlanmalıdır.

Çatalça Kaleiçi bölgesi incelendiğinde genelde niteliksiz yapı gruplarının olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra az sayıda kalmış nitelikli konaklar ise bakımsız durumdadır. Bölge nüfusunun yaş ortalaması yüksektir. Bu durumun en büyük tetikleyicisi, genç nüfusun çevredeki ticari olanakların kısıtlı olmasından dolayı merkeze doğru yönelmesidir. Kısıtlı maddi imkânlar ve zamanında doğru müdahalelerin yapılamaması konutların köhneme sürecini başlatmıştır. Bu köhneme sürecinin başlaması ile beraber birçok konut yıkılıp yerine niteliksiz, dokuya aykırı yapılar yapılmıştır. Maddi imkânlar ve geçim kaygısı konutlara müdahale yapılmaması konusunda en büyük sebeplerdendir. Bölgede ekseriyetle yaşlı nüfusun kalması, gençlerin merkeze yakın yerlerde yaşam kurmaları gibi sebepler de müdahale konusunda karar almayı fazlası ile güçleştirmektedir.

6.2. Restorasyon Projesinin Amacı

Kültür varlıklarının korunması ve onarılmasındaki amaç, tarihi mirasımızın nesilden nesile aktarılmasını sağlamaktır. Belgeleme çalışması kapsamında; yapım tekniklerinin, plan şemalarının, cephe karakterlerin analizi yapılarak, doğru restorasyon kararlarının alınması hedeflenmelidir.

Tarihi değer taşıyan yapıların korunabilmesindeki bir diğer önemli madde ise yapının yaşanabilir bir hale getirilmesinden geçmektedir. Sürekli bir yaşamın olması, yapıların gerekli bakım ve onarımlarının yapılacağı anlamını taşımaktadır. Venedik tüzüğünde (1964) bu konu “Anıtların korunmasındaki temel tutum korumanın kalıcı olması ve sürekliliğinin sağlanmasıdır” [15] şeklinde belirtilmiştir. Fakat bu şart sağlanırken, tarihi yapıyı, azami ölçüde yaşadığımız dönem konfor şartlarını taşımak da, yapılan restorasyon çalışmalarının bir başka amacı olmalıdır. Bu sayede, dönem içinde yapıyı kullananların işlevsellik adı altında yapacakları niteliksiz müdahalelerin önüne geçmek hedeflenmelidir. Bu değerlendirmeler sonucunda, aslında, restorasyonun yapılış amacının 2 ana başlıkta toplanması gerektiğinden bahsedilebilir.

- Kültürel değerlerimizin devamlılığını doğru bir şekilde sağlayabilmek.
- Dönemin konfor şartlarını, yapıya ve bulunduğu mimari dokuya zarar vermeyecek biçimde entegre etmek.

6.3. Restorasyon Yaklaşımı

Tescilli konak yapıldığı dönemden süre gelen zaman içinde hem plan şeması bazında hem de cephe karakteri bazında insan etkileri sonucu müdahalelere maruz kalmıştır. Bu nedenlerden ötürü restorasyon projesinde hem plan şemasını hem de silüetini etkileyen muhdes eklere müdahalede bulunulmuştur. Buna ek olarak mimari elemanlara yapılan niteliksiz onarımlar mevcuttur. Restorasyon projesi kapsamında mimari elemanlara da özgün hallerini ortaya çıkarabilmek için müdahalede bulunulmuştur.

1975 yılının Avrupa Mimari Miras yılı ilan edilmesi ile başlayan süreç sonunda yayınlanan Amsterdam bildirgesi ile tek yapı ölçeğinde koruma anlayışından, kentsel ve kırsal tarihi dokunun, kimlik ve bağlamını oluşturan bütün özellikleri ile, ekonomik, sosyal, yönetsel ve yasal yönleri de gözetilerek korunması anlayışına geçilmiştir. ‘Bütünleşik koruma’ adı verilen bu süreç, yapı ile ilişkili doku, mimari kimlik ve çevrenin bütün bileşenleri ile korunmasını içerirken, sürdürülebilirliği sağlamak adına bölge halkının ekonomik ve sosyal yapılarını iyileştiren, istihdam stratejilerini barındıran yönetsel kararlar almayı da gerektirir. Bu durum 1976 Nairobi Kararları’nda;

Her tarihi alan ve çevresi, özel karakteri ve dengesi, onu oluşturan parçaların birbiriyle kaynaşmasına bağlı olan yapılar, mekânsal organizasyon ve çevresi kadar insan faaliyetlerini de içeren bir bütün olarak görülmelidir. Bütün geçerli öğeleri, insan etkileri de dâhil olmak üzere ne kadar yakın olursa olsunlar, bütüne oranla göz ardı edilemeyecek olan bir anlam taşırlar [12].

şeklinde belirtilmiştir.

Restorasyon uygulamasındaki ana kararlar ise Venedik Tüzüğüne (1964) göre uygulanmıştır. Tüzüğün 6. Maddesinde “Geleneksel ortam olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir eklentiye, yok etmeye ya da değiştirmeye izin verilmemelidir” denilmektedir. Buna ek olarak 5. Madde de

kültür varlığının korunması, her zaman onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle yapının planı, ya da bezemeleri değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir [15]

vurgusu yapılmaktadır.

Bu bağlamda restorasyon ana yaklaşım kararları aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Yapının mekânsal bütünlüğünü ve taşıyıcı sistemini korumak için gerekli yerlerde sağlamlaştırma önerilmiştir. Bu bağlamda özgün kapı doğramaları, dolaplar ve duvar içindeki ahşap dikmelere müdahale edilerek atmosferik koşullara karşı daha mukavemetli olması sağlanmıştır.

Yapı silüetini ve estetiğini bozan tüm muhdes ekler kaldırılmış, zaman içerisinde eklenmiş olan zararlı uygulamalar temizlenmiştir.

Yapının günümüz koşullarına ulaşması için yapılan eklerde, çağdaş malzemeler kullanılmış ve onarım müdahalesinin ayırt edilmesi sağlanmıştır. Yapılan çağdaş eklerde yapı ile arasındaki kot ilişkisi önemsenmiş ve silüette yapı ile ilişkisi olmaması durumu gözetilmiştir. Bu husus Venedik tüzüğünde şöyle ifade edilmiştir: " Eklemelere, ancak yapının ilgi çekici bölümlerine, geleneksel konumuna, kompozisyonuna, dengesine ve çevresiyle olan bağıntısına zarar gelmediği durumlarda izin verilebilir " [15].

6.4. Finansal Model

Avrupa Mimari Miras Kongresinde vurgulanan temel düşüncelerin başlığına (1975) göre finansal model şu özetlenmektedir: “ Mimarlık veya tarih açısından önemli binaların ve yörelerin restorasyon, uygulama ve bakım giderlerinin karşılanmasına katkıda bulunmak için yerel yönetimlere parasal yardım sağlanmalı, aynı biçimde özel mülk sahiplerine de parasal destek ve devletten yardım sunulmalıdır.” [16]. Buna ek olarak bildirgenin 12. Maddesinde “Özel hukuka tabi gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının korunması, bakım ve onarımı için Kültür ve Turizm Bakanlığınca aynı, nakdi ve teknik yardım yapılır.” ifadesi yer almaktadır [16].

2004 yılında, 5226 sayılı Kanun ile değişik 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’ndaki çeşitli kanunlarda yapılan değişikliklerin 10. maddesinde bu husus

şöyle belirtilmiştir:

Büyükşehir belediyeleri, valilikler, Bakanlıkça izin verilen belediyeler bünyesinde kültür varlıkları ile ilgili işlemleri ve uygulamaları yürütmek üzere sanat tarihi, mimarlık, şehir planlama, mühendislik, arkeoloji gibi meslek alanlarından uzmanların görev alacağı koruma, uygulama ve denetim büroları kurulur. Ayrıca il özel idareleri bünyesinde, kültür varlıklarının korunmasına yönelik Rölöve, Restitüsyon, Restorasyon projelerini hazırlayacak ve uygulayacak proje büroları ve sertifikalı yapı ustalarını yetiştirecek eğitim birimleri kurulur. Belediyeler, belediye sınırları ve mücavir alanları içerisinde, valilikler ise bu sınırlar dışında yetkilidir[17].

Bu sebeplerden dolayı, restorasyon uygulaması finansal destek için gerekli başvuruların Çatalca Belediyesi ve tüm ilçe belediyelerin bağlı olduğu İstanbul Büyükşehir Belediyesine yapılması önem taşımaktadır. Bu bağlamda 5225 sayılı "Kültür Varlıkları Teşvik ve Girişimleri Kanunu" önem arz etmektedir. Akademik yardım ve projelendirme desteği de (AB, Tübitak vb) finansal destek için kullanılabilir başka bir yöntemdir.

6.5. Tescilli Konağın İşlevi

Restorasyonda amaç, tarihi değeri olan yapıların dönemlerini yansıtan özgün özellikleri ile beraber gelecek nesillere aktarılmasıdır. Tescilli konağa verilecek yeni işlevin, yapım tekniğine ve mimari karakteristiğine uygun, mimari kimliğini koruyarak tarihi doku ve çevreyle bütünleşik bir şekilde uzun süre hizmet edecek nitelikte olması amaçlanmıştır. Venedik Tüzüğünde bu durum şu şekilde ifade edilmiştir:

Anıtların korunması, her zaman onları herhangi bir toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle yapının planı ya da bezemeleri değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir. Verilecek yeni işlev yapının mimari ve tarihi kimliğine aykırı olmamalı, ek bir yük getirmemeli ve deformasyona sebep olmamalıdır. Yapının taşıyıcı sistemi de yeni işlevin gereklerini karşılayacak özellikte olmalıdır [18].

Bu veriler kapsamında yapının mimari kimliği ve karakteristiği değerlendirildiğinde sürdürülebilirlik kavramının devamı için, işlevinin konut olarak devam etmesine karar verilmiştir.

6.6. Mekân Kullanımı

Tescilli konağın mekân kullanımını şu şekilde özetlenebilir.

Z01 mahali, oda ve mutfak olarak kullanılmaya devam edecektir. Mutfak tefrişatı ve elektrik hatları yeniden düzenlenecektir. Buna ek olarak, tesisat giderleri için şaft yapılacaktır.

Z02 mahali, kuzey duvarındaki muhdes kapıya müdahale edilerek pencereye dönüştürülecek ve oda işlevi ile kullanılacaktır. Tesisattaki düzenlemeler yapılacaktır.

Z03 mahali, özgün işlevini koruyarak giriş olarak düzenlenmiştir. Gerekli tesisat elemanları yerleştirilecektir.

Z04 mahali, merdiven altı depo olarak kullanılmış ve mahalde genel anlamı ile iyileştirme yapılacaktır.

Z05 mahali, özgün işlevinde devam edecek olup, muhdes eklerden arındırılacaktır. Sert zemin ve yeşil alan düzenlemesi yapılacaktır.

Z06 mahali, kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamak adına, depo olarak işlevlendirilecektir. Projesine uygun biçimde yeniden yapılacaktır.

Z07 mahali, yeniden yapılarak kümes olarak kullanılacaktır. Gerekli düzenlemeler projesine uygun yapılacaktır.

101 mahali, özgün işlevinde devam ederken, merdiven korunacaktır. Gerekli tesisat elemanları yerleştirilecektir.

102 mahali, aynı fonksiyon ile devam edecektir. Gerekli tesisat elemanları yerleştirilecek, özgün dolap projedeki kararlarına uygun onarılacaktır.

103 mahalinde, konağı daha işlevsel hale getirmek için doğu kısmına yeni duvar yapılacaktır. Yapılan duvar, özgün yapım tekniğine göre uygulanacaktır. Gerekli tesisatlar yerleştirilecektir.

104 mahali, wc+banyo olarak düzenlenecektir. Bu bağlamda, klozet, lavabo ve duş eklenecektir. Oluşturulan plana göre tesisatlar çekilecektir. Mekân içinden, mutfak bacası geçirilecektir.

201 mahali, özgün işlevi ile devam ettirilecektir. Ek olarak tesisat elemanları yerleştirilecektir.

202 mahali, hazırdaki işlevi korunmuş, tesisat için gerekli revizeler yapılacaktır.

203 mahalinin, oda fonksiyonu devam ettirilmiş, dolap kapakları yeni yüklenen işleve binaen, yapıda kullanılan özgün dolap kapaklarına göre revize edilecektir. Gerekli tesisat eklemeleri yapılacaktır.

204 mahali, aynı işlev ile devam ederken, giriş kapısı revize edilecektir. Mekân genelinde iyileştirilme yapılmış olup, gerekli tesisat düzenlemeleri eklenecektir.

205 mahali, yapı genelindeki ihtiyaca yönelik, banyo olarak tasarlanmıştır. Güney cephesindeki kapı açıklığı kapatılıp mimari gereklilik bağlamında havalandırma penceresi açılacaktır. Klozet, lavabo ve duş eklenmiş olup, gerekli tesisatlar yapılacaktır.

6.7. Restorasyon Müdahaleleri

Zeynep AHUNBAY restorasyon müdahale tekniklerini şu şekilde tanımlar:

Restorasyon uygulamalarına geçmeden önce yapılan araştırmalar ve belgeleme çalışmaları (anıtın tarihi, estetik ve teknik yönden incelenmesi, rölövesinin hazırlanması ve bozulmalarının saptanması) binanın ayrıntılı olarak tanınmasını sağlar. Ön araştırmalar sonunda elde edilen bilgiler hasar nedenlerini ortadan kaldıracak veya azaltacak koruma tekniklerinin seçilerek uygulanmasına temel oluşturur [12].

Tescilli konak restorasyon müdahale kararlarının belirlenmesinde restitüsyon safhasındaki araştırmaların yanı sıra, işlevin ve konfor şartlarının sağlanmasındaki düzenlemelerin gerektirdikleri dikkate alınmıştır. Yapıya uygulanacak restorasyon müdahaleleri temizleme, sağlamaştırma, yenileme, çağdaş ek şeklindedir.

6.7.1. Temizleme

Karasoy'a göre temizleme işlemi anıtların ve kentsel sitlerin genel etkisini bozan, tarihi ve estetik değer taşımayan eklerden arındırılmasıdır [20]. Temizleme işlemi fiziksel ve kimyasal olarak ikiye ayrılmaktadır.

Fiziksel temizleme

Özgün olamayan yapı silüetini etkileyen sonradan eklenildiği düşünölen niteliksiz eklerin kaldırılması işlemidir. Bu bağlamada konakta aşağıdaki işlemler yapılmıştır:

Rölöve projesinde ıslak hacim olan 105-106-107 mahallerini içeren muhdes betonarme blok kütle kaldırılacaktır.

Konak bahçe alanı içindeki sonradan yapılmış kümes ve sundurma çatı örtüsü bahçe duvarına zarar vermeden kaldırılacaktır.

Z01 Oda + Mutfak mahalinin kuzeyindeki kapı açıklığı kapatılıp üzeri sıvanacaktır. Güney duvarında ise kapının doğusunda kalan muhdes pencere açıklığı kapatılacaktır.

Z02 Oda mahalinin kuzey duvarında muhdes olarak yapılan demir kapı kaldırılacak, restitüsyon verileri doğrultusunda pencereye dönüştürölecek.

Z02 Oda tavanında destek için konulan çelik taşıyıcı, restorasyon kapsamında gerekli müdahaleler yapıldıktan sonra kaldırılacaktır.

103 Oda mahalinin doğusunda yer alan muhdes duvar kaldırılacak, mevcutta muhdes blok kütleyle geçişi sağlayan kapı boşluğu doldurulacaktır. 103 Oda mahalinin güney duvarına restitüsyon verileri kapsamında pencere eklenecektir.

203 Oda mahalinin güney duvarındaki hali hazırda terasa çıkmak için kullanılan kapı kapatılacaktır ve restitüsyon verileri kapsamında pencere eklenecektir.

Kuzey cephenin ikinci kat hizasında yer alan paslı sac kaplama yüzeyden arındırılacaktır.

Kimyasal temizleme

Tescilli konağın özgün malzemelerinde bakımsızlık ve yanlış onarımlar sonucu, hemen hemen tüm ahşap yüzeylerde yağlı boya müdahalesi bulunmaktadır. Söz konusu ahşaplar uzun yıllar yapıda mevcut olduğu için fiziksel anlamda bir yıpranmaya maruz kalmıştır. Sahip oldukları profil özelliklerinin daha fazla deforme olmaması için kimyasal temizlik tercih edilmiştir. Yöntem olarak soda patlatma kullanılacaktır. Eyüpgiller ve Zakar bu yöntemi şöyle tariflemektedir:

Islak veya kuru olarak uygulanabilecek olan bu yöntem tahribatsız yüzey soyma sağlar. Soda olarak adlandırılan, özel olarak formüle edilmiş kabartma tozunun agrega olarak kullanımıyla yapılan kumlama işlemi, kullanılan malzeme gıda sınıfı olduğundan ve %100 suda çözünme sağladığından, insan ve çevre açısından zararlı değildir [19].

Bu bağlamda;

Birinci katta korunacak olan 102 ve 103 mahal giriş kapıları soda patlama yöntemi ile temizlendikten sonra tekrar yerine takılacaktır.

101 mahali tavan kaplaması soda patlatma yöntemi ile yerinde temizlenerek özgün yüzeyi ortaya çıkarılacaktır.

102 Oda mahalindeki özgün dolap yüzeyinde yer alan yağlı boyalar soda patlama yöntemi ile arındırılacaktır.

Konak içinde yer alan tüm merdivenler, korkuluk ve küpeşterleri aynı metot ile temizlenerek özgün yüzeyleri ortaya çıkarılacaktır.

201 Oda ve 202 Oda mahallerinde korunacak olan tavan kaplamanın yüzeyindeki yağlı boyalar, yerinde soda patlama yöntemi temizlenecektir.

Yapının bütün mekânlarına, örümcek ağlarına karşı insektisid uygulaması yapılacaktır.

6.7.2. Sağlamaştırma

Sağlamaştırma müdahaleleri malzeme ve taşıyıcı sistem olmak üzere 2 başlıkta ele alınmıştır.

Malzemenin sağlamaştırılması

Ahşap öğelerin sağlamaştırılması:

Ahşabın bozulmasına neden olan inorganik ve organik etkenler bulunmaktadır. İnorganik etkenler arasında hava, güneş, su, bazı kimyasallar ve ateş sayılabilirken, organik etkenleri bakteri, mantar ve böcekler oluşturmaktadır. Bu inorganik ve organik etkenler karşısında, ahşap malzemede renk değişimi, küflenme, çürüme, kesit kaybı ve deformasyonlar oluşmaktadır. [19].

Hem organik hem de inorganik etkenlere karşı, mevcut ve yeni kullanılacak ahşaplara ön koruma yapılması gerekir. Mevcut ahşaplara yerinde sürme yöntemi ile, yeni yapılacak ahşaplara ise daldırma yöntemi ile emprenye uygulaması yapılacaktır.

Kimyasal yapısı bozulmuş kullanılmayacak durumda olan ahşaplar, emprenye edilmiş ahşaplar ile değiştirilerek daha uzun bir süre yaşaması sağlanmaktadır. Emprenye işlemi ile beraber güneşin zararlı ışınlarına karşı da önlem alınmalıdır. Bu bağlamda ahşabın su dengesini koruyan boyalar kullanılacaktır.

Taş öğelerin sağlamaştırılması:

Taş korumada, uygulanacak müdahale yöntemlerine karar vermeden önce bir dizi deney ve araştırma yapılmalıdır. Tüm yapıda, taş cinsleri, bozulma çeşitleri ve bozulma derinlikleri belirlenmeli ve haritalama tekniği ile projelendirilmelidir. Teşhis aşamasından sonra yapılması gereken taşın yapısına ve gösterdiği bozulmaya uygun bir teknikle temizlemedir [19].

Taşta bozulma sürecini geriye döndürmek olası değildir ancak rölyef, yazıtlar, figürlü plastik gibi çok önemli özel ayrıntıların dayanımlarını arttırmak, özgün ayrıntıları daha uzun süre yaşatabilmek için sağlamlaştırma uygulamalarına gidilmektedir. Taş püskürtülerek, fırça ile sürülerek veya vakumla uygulanan taş sağlamlaştırıcıların koruma kimyası ile uğraşan uzmanlar tarafından seçilmesi ve onların önerileri doğrultusunda, denetim altında uygulanması gerekir. Sağlamlaştırma yöntemi taşın türüne ve bozulma durumuna göre belirlenir [12].

Taşıyıcı sistemin sağlamlaştırılması

Depremler, zemin hareketleri, anıtların taşıyıcı sistemlerinde hasara neden olmaktadır. Anıtların duvar ve örtülerinde oluşan düşeyden ayrılma, çatlama gibi hasarları payandalarla desteklemiş, gergiler yerleştirilmiş, ya da aksak olan bölümleri yıkıp yeniden yaparak binanın ayakta durmasını, işlevini sürdürmesi sağlanmıştır. Günümüzde bu tekniklere, çağdaş teknolojinin sağladığı enjeksiyon, öngörme, ankraj, temel genişletme ve sağlam zemine inen kazıklı temellerle destekleme gibi teknikler eklenmiştir. Sıva dökülmeleri ve çatlaklar onarılarak yapıdaki taşıyıcı sistemin daha fazla zarar görmesi engellenmesi hedeflenmiştir. Sıva ve boyalarda laboratuvar bulgularına göre elde edilecek özgün malzeme kullanılacaktır. Özgün olmayan sıva ve boyalara temizleme işlemi uygulanmalıdır. Suyun tutulması için zemin ile temasta bulunan duvarlara yalıtım yapılması gereklidir. Yapı çevresinde bir drenaj sistemi oluşturulmalı ve yapıya gelen suların bu sistem yoluyla uzaklaştırılması sağlanmalıdır [12].

Bu bağlamda tescilli konakta sağlamlaştırma kapsamında şu müdahaleler yapılmıştır:

Zemin katta bulunan taş duvar raspa yapılacaktır. Ortaya çıkan duvar dokusunda görülen strüktürel çatlaklar için dikiş uygulaması önerilmiştir. Çatlağın etrafındaki taş doku çürütülerek çıkartılır ve sonrasında temizlenir. Sağlam duvar dokusu ile beraber, özgün malzemesinin çalışma prensibine uygun yeni taş malzeme ile tekrar örülür. Sonrasında duvar üzeri özgün sıva ile sıvanır.

Restorasyon projesi kapsamında zemin kata ait mekânlarda zemin araştırması yapılacaktır. Araştırma sırasında özgün zemin verilerine rastlanması durumunda, zemin kaplaması buharlı kumlama ile temizlenecektir. Yerinde yapılan analizler sonrasında zemin üzerinde iyileştirme ve sağlamlaştırma yapılacaktır.

Birinci ve ikinci kat duvarlarında, döşemesinde, tavanlarında kullanılan hem özgün ahşap elemanlar, hem de onarılması mümkün olmayanların yerine konulan yeni ahşaplar empenye edilecektir. Mevcut olanlar sürme yöntemi, yeni yapılacak olanlar ise daldırma

yöntemi ile emprenye edilecektir. Suya ve güneşe direkt maruz kalan ahşapların yüzeyine, su dengesini bozmayan ve ahşabın reçine kusmasını engelleyen boyalar kullanılacaktır.

Restorasyon safhasında ahşap taşıyıcı sistem ortaya çıkarıldıktan sonra ahşap çatkı arasında kalan kerpiç dolgular analiz edilecektir. Eğer kerpiç yüzey aşınmaları 2 cm'den az ise kerpiç korunacaktır. Yüzey aşınmaları 2 cm'den fazla ise kerpiçler, katkılı güçlendirilmiş kerpiç bloklar ile değiştirilecektir. Bağdadi çıtalar gözden geçirilecek değişmesi gerekenler yerindeki ölçüsüne uygun olarak yenilenecektir.

Birinci kata ve ikinci kata çıkan ahşap merdivenler, birinci kattaki tüm mahal kapıları, Z03 Giriş mahal tavanı, 201Sofa - 202 Oda mahal tavanları korunacaktır. Dolayısı ile gerekli temizleme işlemleri yapıp özgün yüzeyler elde edildikten sonra yapı genelinde ahşaba uygulanan tüm sağlamlaştırma işlemleri sırası ile uygulanacaktır.

6.7.3. Yenileme

Aytekin yenileme işlemini; aşırı derecede yıpranıp, çürüyerek fiziksel dayanımını yitirmiş durumda olan ahşap elemanlar (örneğin bazı bodrum kat doğramaları), özgün biçim ve niteliğe uygun olarak aynı malzeme ile yenilenmesi olarak tanımlamaktadır [21].

Bu bağlamda, yapının çatı konstrüksiyonu yenilenecektir. Marsilya tipi kiremitler kaldırılıp, alaturka kiremitler kullanılacaktır.

Zemin katta batı cephesi ahşap giriş kapısı özgün olmasına rağmen kimyasal değişime uğramış ve mukavemetini yitirmiştir. Restorasyon projesindeki detayına uygun yeni kapı yapıp yerine takılacaktır. Muhdes olan güney cephe giriş kapısı kaldırılacak ve yenisi ile değiştirilecektir. Zemin kat odalarındaki muhdes kapılar ve çürümüş ahşap pencereler kaldırılarak yenilenecektir.

Birinci katta çürüyerek deformasyona uğrayan tüm pencereler restorasyon projesindeki detayına göre yeniden yapılacaktır. 102 – 103 – 104 mahallerindeki özgün olmayan ahşap tavan kaplamaları kaldırılıp, projedeki ölçüsüne uygun yenilenecektir.

İkinci katta yer alan ve çürümeden ötürü mukavemetini kaybeden tüm pencereler kaldırılarak detayına uygun şekilde yenileri ile değiştirilecektir. 201 Sofa mahalinde yer alan balkona çıkışı sağlayan ahşap kapı küflenme ve renk değişiminden dolayı yenilenecektir. 203 – 204 – 205 – 206 mahallerinin mevcut muhdes tavanları kaldırılıp, proje detayına göre değiştirilecektir. 206 Balkon mahalinin zemini sökülecek ve yeni ahşap kaplama ile tamamlanacaktır.

Konak cephelerinde birinci ve ikinci kat kotundaki yer alan tüm ahşap cephe kaplamaları kimyasal değişim sürecinde oldukları için kaldırılacaktır. Özgün kotlarına uygun şekilde proje ölçülerinde yeniden imal edilip yerine takılacaktır.

6.7.4. Çağdaş ek

Yılmaz'a göre çağdaş ek yapılırken ana kriter, yapılacak tüm müdahalelerin yapıya zarar vermeyecek şekilde ve özgünlüğünün korunmasına engel olmayacak şekilde, kabul edilen restorasyon kriterleri doğrultusunda çağdaş malzeme kullanılarak yapılmasıdır. Günümüz konfor koşullarına uyum sağlamak için eklenen bütün elemanlar veya sağlıklılaştırma amacı ile yapılacak tüm müdahaleler, geleneksel yapım sistemi ve elemanlarından ayırt edilebilecek bir yapım tekniğiyle ve mevcut sistemi bozmayacak şekilde uygulanmasıdır [22]. Venedik Tüzüğü'nün 13. Maddesinde ise "Eklemelere ancak yapının ilgi çekici bölümlerine, geleneksel konumuna, kompozisyonun dengesine ve çevresiyle olan bağlantısına zarar gelmediği durumlarda izin verilebilir" denilmiştir. Bu bağlamda;

Konağın konfor şartlarını artırarak ıslak hacim ihtiyacını gidermek için 103 Oda ve 203 Oda mahallerinin doğu kısmına yapılan duvar ile 104 Banyo-Wc ve 205 Banyo mekânları oluşturulacaktır ve projesine uygun tefrişlendirilecektir. Yapılan duvarlar özgün duvar tekniğinde yapılacaktır. Yapıya ekstra yük getirmemesi için ahşap çatkı arasında dolgu malzeme kullanılmayacak olup, bağdadi üzeri sıva yapılacaktır. 104 Banyo-Wc mahalindeki havalandırma pencere boşluğu korunacak olup, 205 Banyo mahali için mimari gereklilik olarak proje detay ve ölçülerinde havalandırma penceresi yapılacaktır.

Konağın silüetini bozmayacak şekilde restorasyon projesinde gösterilen şekilde yapının güneyine, bahçenin doğusuna tek katlı bims tuğladan kagir bir depo ile kümes yapılacaktır.

Konağın yaşam standartlarını artırmak için yangın, ısıtma, sıhhi ve elektrik tesisatı projelerinin hazırlanmış olup, restorasyon aşamasında uygun çağdaş ekler ile uygulamaya geçilecektir.

Yangın tesisatı

Konak genelinde ahşap yoğunluğunun fazla olması olası bir yangına açık haldedir. Restorasyon projesi kapsamında yangın uyarı ve söndürme sistemleri projelendirilip uygulanacaktır. Tüm ahşap elemanlara yanmayı geciktirici kimyasal uygulanması yapılacaktır.

Isıtma tesisatı

Yapının ısıtma tesisatı için yapıya en müdahale noktasında klima düşünülmektedir. Tüm odalara yerleştirilen klimalar ile ısıtma-soğuma sorunu çözülecektir.

Elektrik tesisatı

Konağın mevcuttaki elektrik tesisatı sökülecektir. Yeni yapılacak elektrik tesisatı, yapıya uygulanmadan önce yalıtımı yapılacaktır. Gerekli mekânlara tv, telefon hattı çekilecektir. Kısa devreye engel olmak için PVC antikrom kablolar kullanılacaktır.

Aydınlatma

Mevcutta, tavan ortasında yer alan aydınlatmalar vardır. Mekân ile bütünlüğü sağlaması adına aydınlatma tasarımları yapılmıştır. Anahtar ve prizler porselen antik bronz renkte olacaktır.

Sıhhi tesisatı

Yapıya zarar vermeden projede belli olan musluk – wc – duş alanlarına tesisat boruları çekilecektir. Islak hacimlerin zemini seramik kaplama yapılacaktır.

6.8. Restorasyon Projesi Uygulama Aşaması

Tescilli konağın restorasyon müdahalelerinin uygulama sırası şu şekildedir:

1. Aşama: Yapının hem dışında hem de içinde yer alan muhdes ekler yapıya zarar vermeden kaldırılacaktır.
2. Aşama: Tüm yapı etrafına iskele kurulacak, strüktüre yapılacak müdahaleler için tüm katlar askıya alınacaktır. Askıya alındıktan sonra müdahale kararları çerçevesinde ahşap taşıyıcılara ilgili işlemler tamamlanacaktır. Bu safhada yeni açılacak boşluklar veya kapatılacak açıklıklar, ilgili duvarlara uygulanacaktır. Kerpiç analizleri de yapıldıktan sonra sıhhi, elektrik ve yangın tesisatı alt yapı kanalları çekilecektir. Sonrasında tüm yüzeylere projedeki bitiş malzemeleri uygulanacaktır. Tavan ve döşeme kaplamalarına projede belirtilen işlemler yapılacaktır.
3. Aşama: Yapı çevre drenajı yapılarak zemin sularının yapıdan uzaklaşması sağlanacaktır. Projesindeki ölçülerine uygun şekilde çatı imalatı yapılacaktır.
4. Aşama: Tüm kapı ve pencerelere, restorasyon projesindeki belirtilen müdahaleler uygulanacaktır.
5. Aşama: Yapı strüktürel sistem, sıhhi tesisat ve elektrik tesisatı için yapılan uygulamalar; konunun uzmanları tarafından incelenecek ve sıkıntılar giderilecektir.
6. Aşama: Yapı çevresi için projede belirlenen peyzaj ve sert zemin uygulamaları yapılacaktır.
7. Aşama: Proje kapsamında belirlenen tefriş ve dekorasyon çalışmaları yapılacaktır.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çatalca, mimari doku ve kimlik bağlamında dönem içinde fazlası ile tahrip edilmiş, bu nedenden ötürü sivil mimari örnek sayısı geçmişe nazaran belirgin şekilde azalmış bir bölgedir. Bu güne kadar gelebilmiş yapılar, her ne kadar dönem içinde niteliksiz müdahalelere maruz kalsa da, genel anlamda döneminin özelliklerini yansıttığını söylenebilir.

Zaman içinde sahip olunan kültürel birikimin, nesillere aktarılması her ulus için çok kıymetli ve bir o kadar da elzem bir durumdur. Tarihi yapıların korunmasını önemli yapan bu değerdir. Kültür aktarımının en önemli araçlarından biri ise mimarlıktır. Bu bağlamda dönem içinde yapılan cami, hamam, han, medrese gibi anıtsal yapılar ile birlikte sivil mimarlık örneği olan konaklar, mimari kültürel mirasın en önemli bileşenlerinden biridir. Fakat en başta kültürel mirası koruma eğitiminin fazlasıyla eksik olması ile beraber, bilinçsiz onarımlar, bakımsızlık ve doğal etkenlerden ötürü, bilhassa sivil mimarlık örnekleri, hızla özgünlüğünü kaybetmekte veya yok olmaktadır. Yok olan sivil mimari örnekleri, sayılarının fazla olması sebebi ile mimari dokunun da değişmesinde etkin rol oynamaktadır.

Çatalca'da büyük oranda tahrip olmuş dokunun içinde az sayıda kalan nitelikli yapılardan olan 59 ada 23 parseldeki tarihi konağın korunarak onarılması büyük önem arz etmektedir. Restorasyon sonrasında da faal olarak kullanılacak olması, yok olmaya yüz tutmuş bölge kültürünün aktarılması için de büyük bir etken olacaktır. Bu sebepten ötürü, konağın özgün değerleri ile korunup, dönemin konfor şartları azami ölçüde entegre edilerek restorasyon yapılması amaçlanmıştır. Bölgenin büyük bir çoğunluğunun konak olması ve herhangi belirgin ticaret aksının üzerinde yer almaması ve hâlihazırda konak olarak kullanılıyor olmasından dolayı, aynı işlev ile devam etmesi uygun görülmüştür. Bu kapsamda yapının günümüzdeki durumunu gösteren rölöve çalışmaları, sözlü bilgiler, karşılaştırılmalı çalışma ve yapının kendinden gelen örnekleri ile restitüsyon projesi ve konut işlevine uygun olarak restorasyon projesi hazırlanmış, yüksek lisans tezi kapsamında sunulmuştur.

Unutulmamalıdır ki; çalışma konusu olan tescilli yapı ile beraber Çatalca merkezde sayıları azalmış olan sivil mimarlık örnekleri, geçmişte yaşayan insanların yaşam tarzını,

alışkanlıklarını, ihtiyaçlarını günümüze taşıyan tarihi belgelerdir. Korunması ve sosyal yaşama dâhil edilmesi çok önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Şahin, C. (2015). İstanbul'un ilçeleri., C. Yılmaz (Editör). *Antik çağdan XXI. yüzyıla büyük İstanbul tarihi*. İstanbul. İslam Araştırmaları Merkezi, 246.
2. İnternet: Başoda, Asım Tahir. istanbul haritasi. . 2019-05-18. URL: <http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fistanbulharitasi360.com%2Fistanbul-ilce-haritasi%23.XOC7TRQzbiW&date=2019-05-18> , Son Erişim Tarihi:19.05.2019.
3. İnternet: Başoda, Asım Tahir. istanbul yuzolcum. . 2019-05-18. URL: <http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.harita.gov.tr%2Ffil-ve-ilce-yuzolcumleri&date=2019-05-18> , Son Erişim Tarihi:19.05.2019.
4. İnternet: Başoda, Asım Tahir. 2018 istanbul nufusu verileri. . 2019-05-18. URL: <http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fbiruni.tuik.gov.tr%2Fmedas%2F%3Fkn%3D95%26locale%3Dtr&date=2019-05-18> , Son Erişim Tarihi:19.05.2019.
5. İBB KUDEB. (2009). *İstanbul Çatalca ilçesinin kültür ve tabiat varlıkları envanteri.*, İBB KUDEB Yayınları,, 16-28.
6. Gürçay, S. (2015). *İstanbul'un Çatalca İlçesi Üzerine Halkbilimsel Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 4, 16-24.
7. Genç, İ. (2003). *Çatalca(İstanbul) ve Çevresinin Florası*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir, 9.
8. Dönmez, Y. (1979). *Kocaeli yarımadasının bitki coğrafyası*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Matbaası, 17, 63, 65.
9. Giray Küçük S. (2017). *Çatalca Vilayeti'ndeki Tarihi Kırsal Alan Camilerinin Mimari Analizi ve Koruma Sorunları*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 16.
10. İnternet: Başoda, Asım Tahir. catalca nufusu. . 2019-05-19. URL: <http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.nufusune.com%2Fcatalca-ilce-nufusu-istanbul&date=2019-05-19>, Son Erişim Tarihi:19.05.2019
11. Duman, E. (2017). *Çatalca İlçesi'nin Coğrafi potansiyeli ve Sürdürülebilir Arazi Kullanımı*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 175-176, 182.
12. Ahunbay, Z. (2016). *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon*. İstanbul: Yem Yayınları, 85, 90-92, 158.
13. Altınoluk, Ü. (1998). *Binaların Yeniden Kullanımı*, Yem Yayınları, İstanbul, 20-22.

14. Alioğlu, E.F., Erkan, Y., Alper, M., Alper, B. (2011, 19-25 September). *Mediterranean Area: Common Identity New Perspective*. Kadir Has University, Turkey.
15. Venedik Tüzüğü, (1964).
16. Asatekin, N. G. (2004). *Kültür ve Doğa Varlıklarımız, Neyi Niçin Nasıl Korumalıyız?*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara, 69-81.
17. 2863 Sayılı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 21/7/1983. (Ek fıkra:14/7/2004 – 5226/4 md.).
18. Erder, C.(1975). *Tarihi Çevre Bilinci*, O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yayınları, Ankara, 289-293.
19. Zakar, K.L. ve Eyüpgiller, K.L. (2015). *Mimari Restorasyon Koruma Teknik Ve Yöntemleri*. Ankara: Akgün Matbaası, 117, 147, 152.
20. Karasoy, Z. (2014). *Mardin İli Özdener Ailesi Evi'nin Restorasyon Önerisi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Ankara.
21. Aytekin, O. (2013). *Eskişehir İli Sivrihisar İlçesi Kapaklıkaya Evi Restorasyon Önerisi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Ankara.
22. Yılmaz, D. (2007). *Adana-Kozan Kozan Arastası Restorasyon Önerisi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Ankara.
23. Kuban, D. (1995). *Türk Hayat'lı Ev*. İstanbul: Ziraat Bankası, 90.
24. Divleli, Abdullah A. (2008). *Geleneksel Türk Evinin Cephe Analizi: İstanbul-Zeyrek Senti Haydar Mahallesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Konya.
25. Kuban, D. (1998). *İstanbul Yazıları*. İstanbul: Yem Yayınları, 193.
26. Günay, R. (2017). *İstanbul'un Kaybolan Ahşap Konutları*. İstanbul: Yem Yayınları , 133, 141, 143, 170, 226, 271.

EKLER

(Ekler tezin arka kapağında CD olarak verilmiştir.)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : BAŞODA, Asım Tahir
 Uyuğu : T.C.
 Doğum tarihi ve yeri : 07.12.1987, Konya
 Medeni hali : Evli
 Telefon : 0 505 862 92 47
 Faks : 0 312 441 21 42
 e-mail : asimbasoda@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi / Mimarlık	Devam ediyor
Lisans	Gazi Üniversitesi / Mimarlık	2012
Lise	Mahmut Esat Anadolu Lisesi	2006

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2016-Halen	İki Çizgi Mimarlık	Kurucu Ortak
2014-2016	Anı Anıtsal Yapıları Koruma	Mimar
2013-2014	KA-BA Mimarlık	Mimar
2011-2013	Soydemir Mimarlık	Mimar

Yabancı Dil

İngilizce

Yayınlar

Başoda, A.T., Sağıroğlu, Ö., (2019, 26-27 Nisan), *İstanbul İli Çatalca İlçesinde Bulunan 59 Ada 23 Parseldeki Konağın Restorasyon Önerisi*, 6. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi, Gaziantep.

Hobiler

Seyahat yapmak, yüzmek, trekking

GAZİ GELECEKTİR..